HAYAT BİLGİSİ

İLKOKUL

3

İSMAİL AYDOĞDU

Yayınları

2310113623

TESTLİ

HAYAT BİLGİSİ

SORU VE CEVAPLARI

İLKOKUL

3

YAZAN

İSMAİL AYDOĞDU

İSTEME ADRESİ : P.K= 35 CEBECİ _ ANKARA
BASILDIĞI YER : ÖĞRETMEN MATBAASI Cebeci_ANKARA

Mahiye Morgül 2012
Milli Kütüphane-Ankara

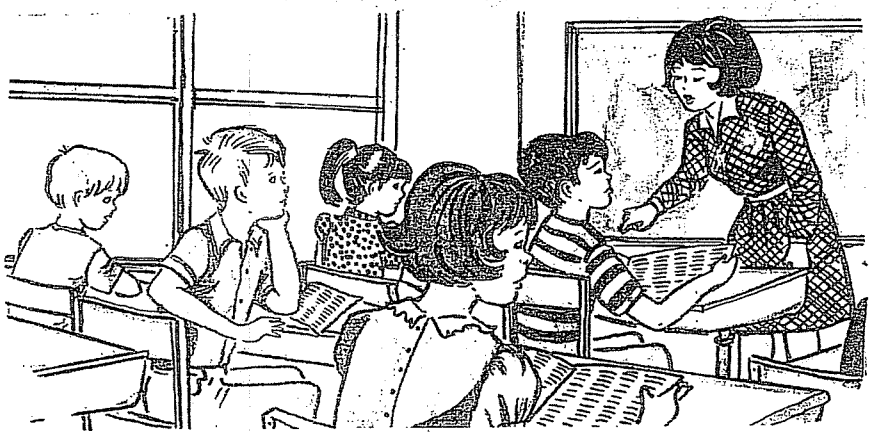

ÖĞRENMENİN KURALLARI

Sevgili çocuklar,

Geçen yıllar birinci ve ikinci sınıflarda birçok yeni bilgiler öğrendiniz. Bu bilgileri sizlere kazandırabilmek için öğretmenleriniz, okul müdürünüz çırpındılar, didindiler. Anne ve babalarınız sizlerle birlikte çalıştılar. İstediklerinizi aldılar. Sizler de onların bu emeklerini boşa götürmediniz. Çalışıp sınıfınızı geçtiniz.

Bu yıl daha güçlü, daha kuvvetlisiniz. Kafalarınız dinlenmiş olarak yeni öğrenim yılına başlamış bulunuyorsunuz. Öğrenimde başarı sağlamanın kurallarını şöylece sıralayabiliriz:

- Çok öğrenmek için, çok okumalısınız.
- Okuduğunuzu iyi anlamalısınız.
- Her konuyu değişik kitaplardan birkaç defa okumalısınız.
- Öğretmeninizi çok iyi dinlemelisiniz.
- Okuduğunuzu başkalarına anlatmalısınız.
- Bilmediklerinizi bilenlere sormalısınız. Sormak ayıp değil, bilmemek ayıptır.
- Yorulunca çalışmayı bırakınız. Dinlendikten sonra tekrar çalışınız.

Yeni öğrenim yılında da sizlere, başarılar ve mutluluklar dilerim.

İsmail AYDOĞDU

ÜNİTE 1

ÇEVREMİZİ TANIYALIM

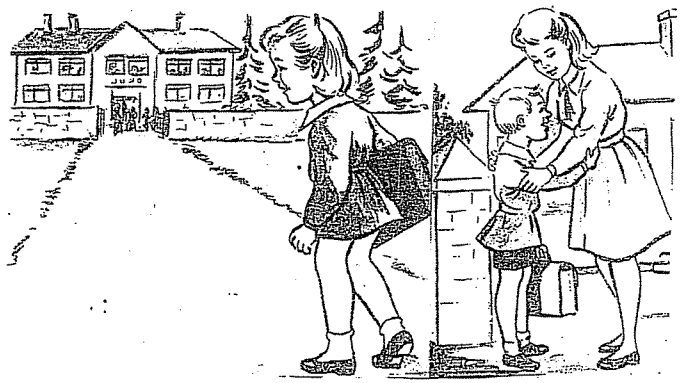

1 OKULUMUZ

① Okulumuzu niçin severiz?
② Okumanın yararları nelerdir?
③ Dershanemizin temizlik ve düzenine neden önem veririz?
④ Kaç türlü yön vardır?
⑤ Pusula nedir, ne işe yarar?
⑥ Kroki nedir?
⑦ Okulumuzu kimler yönetir?
⑧ Sınıfımızda ve okulumuzda hangi eğitsel kollar vardır?
⑨ Okulda toplu yaşayış kuralları nelerdir?

(1) Okulumuz, bizi eğiten ve yetiştiren bir yuvadır. Bize anne ve babamız kadar yakınlık gösteren öğretmenlerimizi okulda tanıdık. Bizleri, yurdumuza yararlı vatandaşlar olarak yetiştirdiği için okulumuzu severiz.

- Eski okullar bugünkü okullarımıza benzemezdi. Öğretmenler yerine, «hocalar» bulunurdu. Çocuklar ve hocalar otururak ders yaparlardı. Eskiden bütün okullarda eski yazı denen Arap alfabesi ile okunup yazılırdı. Eski yazının öğrenilmesi, okunup yazılması çok zordu. Bu yüzden o zamanlarda okuma - yazma bilenlerin sayısı da çok azdı.

(2) Okumak ve öğrenmek, bilgi ve görgümüzü artırır. İlkokulu, ortaokulu, daha sonra liseyi bitirdikten sonra yüksek okullara giderek doktor, mühendis, avukat, öğretmen olurur. Böylece hem kendimize, hem de vatandaşlarımıza yararlı birer insan oluruz.

③ «Aslan yatağından belli olur» diye bir ata sözü vardır. Bizim de çalışkan, terbiyeli, düzenli ve temiz oluşumuzu dershanemiz gösterir. Bu sıralarda bizden sonra da birçok çocuklar oturup okuyacaktır. Ulusa ait olan mallar da bizim sayılır. Onları kendi malımız gibi korumalı ve temiz tutmalıyız.

④ Dört türlü yön vardır : 1 - Doğu, 2 - Batı, 3 - Kuzey, Güney. Bunlar anayönlerimizdir.

Güneşin doğduğu tarafa doğu, battığı tarafa batı denir. Yüzümüzü doğuya dönersek sol tarafımız kuzey, sağ tarafımız ise güneydir.

⑤ Bir mıknatıs çubuk, ortasından kolayca dönebileceği bir uç üzerine oturtulursa, pusula olur. Mıknatısın mavi ucu, daima kuzeyi gösterir. Pusulanın bu özelliğinden yararlanılarak yönler kolayca bulunur.

⑥ Bir oda, bir ev veya herhangi bir yerin kuşbakışı görünüşünün küçültülerek, kabataslak çizilmiş şekline, o yerin krokisi denir.

⑦ Okulumuzu, müdür ve öğretmenlerimiz yönetir.

Okul müdürü, öğretmenlerin çalışmasını denetler, okul binası ve eşyasının korunmasını sağlar. Ayrıca okula kayıt olan ve okuldan ayrılan öğrencilerin kayıt işlerini yapmak okul müdürünün görevidir. Okula ait yazışmaları okul müdürü yapar.

⑧ Sınıfımızda ve okulumuzda yapılacak işler vardır. Bu gibi işleri, beraberce yaparız. Her öğrenci kendi yapacağı işi seçer. Böylece işler kolaylaşmış olur.

Sınıfımızda : 1 - Temizlik kolu, 2 - Spor kolu, 3 - Gösteri kolu, 4 - Kızılay kolu, 5 - Bulgu kolu, 6 - Kitaplık kolu, 7 - Trafik kolu, 8 - Müzik kolu, 9 - Haberleşme kolu gibi kollar vardır.

⑨ Okul, birlikte çalışıp, birlikte öğrenim yaptığımız bir yuvadır. Bu yuvada ortak bazı kurallara uymak zorundayız. Zamanında okula gelmek, birlikte dershaneye girip çıkmak, gürültü etmemek, çalışan arkadaşlarımızı rahatsız etmemek, okul yöneticileri ve hizmetlilerine yük olmamak, yardımcı olmak, belli başlı kurallardır.

SINIFIMIZ

Koca bir yaz uyudun,
Uyan artık biz geldik.
Birkaç aydır boş durdun,
Uyan artık biz geldik.
Yüzün, gözün toz olmuş,
Bak düzenin bozulmuş,
Rengin sararmış solmuş,
Sevin artık biz geldik.
Korkma biz temizleriz,
Yeni baştan düzeriz,
Çünkü seni severiz,
Güven artık biz geldik.
İşte çantalarımız,
İşte kitaplarımız,
İşte geldik hepimiz,
Sevin artık biz geldik.

Halil VURAL

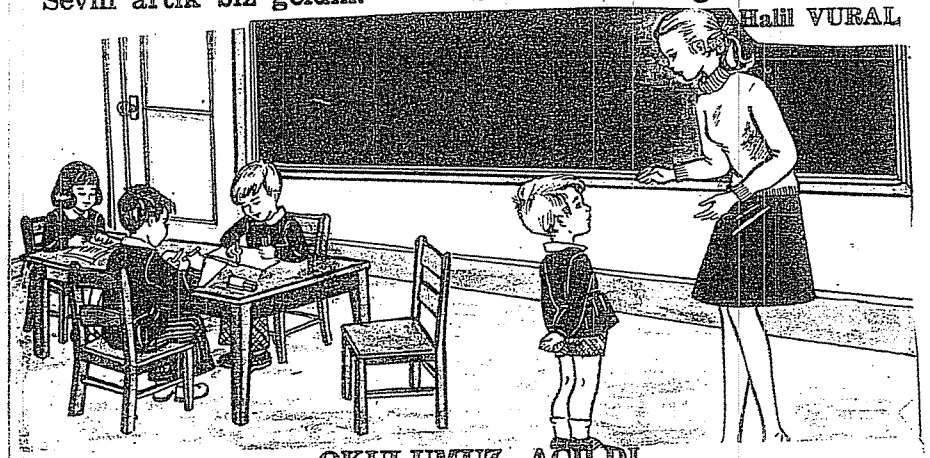

OKULUMUZ AÇILDI

Okulumuz, ders yılı sonunda tatil oldu. Üç aydan fazla süren tatilimizi parklarda, bahçelerde, kırlarda gezerek geçirdik. Arkadaşlarımızdan köylere, şehir ve kasabalara, akrabalarının yanlarına, yaz tatilini geçirmek için gidenler de oldu.

Tatilimizi neşe içinde geçirirken, hep okulumuzu düşünüyorduk. Baba ve annemiz kadar sevdiğimiz, güvendiğimiz öğretmenlerimize kavuşmanın sevinci içindeyiz.

Okulumuz, sınıfımız bizim öz malımızdır. Bunun için okulumuzu, sınıfımızı temiz tutmak, okul ve sınıf eşyalarımızı iyi kullanmak ödevimizdir. Daima düzenli, temiz, terbiyeli, çalışkan olmak; öğretmenlerimize saygı göstermek ve arkadaşlarımızla iyi geçinmek kadar güzel bir şey var mıdır?

İSMAİL AYDOĞDU

2 | EVİMİZ VE AİLEMİZ

① Yapılışları bakımından kaç çeşit ev vardır?
② Bir evin bölümleri nelerdir?
③ Bir evde kimler bulunur, aile neye denir?
④ Ailede iyi geçinmek için, neler yapılmalıdır?
⑤ Ailede işbölümü nedir?
6 Akraba kimlere denir?
⑦ Türk geleneğinde ailenin yeri ve kutsallığı nedir?

① İnsanların içinde barındıkları binalara ev denir. Ev bizi dışarının sıcak ve soğuğundan, yağmur, kar ve fırtınalardan, zararlı hayvanlardan ve kötü insanlardan korur.

Duvarlarında ve çatısında kereste kullanılarak yapılan evlere ahşap ev denir.

Tuğla ve taştan yapılan evlere kâgir ev denir.

Duvarları, çatı ve döşemeleri çimento - kum karışımı ile ve demir çubuklar kullanılarak yapılan evlere «beton ev» denir.

Sağlığımıza uygun bir ev; güzel manzaralı, havadar olmalı, bol güneş almalı, rutubetli olmamalıdır.

İçinde birçok ailenin barındıkları, birçok evleri ayrı daireler halinde toplayarak yapılmış olan binalara apartman denir.

② Kullanılış şekillerine göre evlerin iç kısımları bölümler halinde yapılır. Bir evin başlıca bölümleri :

a - Oturma odası,
b - Yatak odası,
c - Mutfak,
ç - Banyo,
d - Tuvalet (helâ),
e - Misafir odası gibi yerlerdir.

③ Baba, anne, dede, babaanne, büyükbaba ve kardeşlerin bir arada yaşadığı topluluğa aile denir.

Evin en büyüğü olan, baba, dede gibi kimselere veya ailenin geçimini sağlayan insana «aile reisi» denir.

Ailede herkes kendine düşen işi yapmalı, büyüklere saygı, küçüklere sevgi göstermelidir.

④ Bizler için her türlü sıkıntılara katlanan, acılarımızla dertlenen, mutluluklarımızla sevinen büyüklerimize saygı göstermek, en azından bir insanlık görevidir.

⑤ Ailede yapılacak çeşitli işleri, o ailede yaşayan insanlar aralarında paylaşırlar. Baba dışarda çalışır, anne yemek, hazırlar, çamaşır yıkar, ütü yapar, çocukları büyütür. Kız çocuklar anneye, erkek çocuklar babaya ve evin diğer işlerine yardımcı olurlar.

⑥ Dayı, hala, teyze, amca, yenge, yeğen gibi yakınlarımıza akraba denir.

İnsanlar, çeşitli iş kollarında çalışırlar. Her meslek ve iş kolunda çalışan bir insanın, diğer meslek ve iş kollarında çalışan insanlara ihtiyacı vardır. Bu insanlar toplu olarak yaşamak zorundadırlar. Bir insan tek başına bütün ihtiyaçlarını sağlayamaz. Bu sebepten insanlar tek başına yaşayamazlar.

⑦ Hayatımızın büyük kısmı evimizde geçer. Kan birliğine sahip insanların aynı çatı altında yaşaması, ailenin kutsallığını belirtir. Bu kutsal yuvada karşılıklı sevgi, saygı ve fedakârlık çok önemlidir. Aile hayatımızdaki saadet, yorgunlukları giderir, insanları hayatta başarılı kılar.

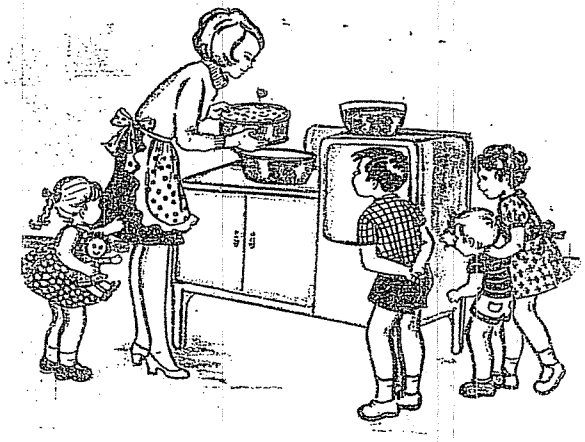

AİLEMİZ

Annem, babam bir yerdeyiz,
Yuva denen bir evdeyiz.
Hepimizin güler yüzü
Çok bahtiyar aileyiz.

Dikiş diken, yemek yapan,
Sofra kuran, çocuk bakan
Annemizi üzmeyelim.
Nasıl kıyar ona insan?

Babam evin direğidir,
Mesut etmek ereğidir.
Bizim için hep çırpınan
Onun asil yüreğidir.

Anne baba iki varlık,
Çektirmezler bize darlık.
Böyle rahat bir yaşayış
En büyük bir bahtiyarlık

ANNEM

Annemi çok severim,
Babamı da o kadar.
Onları sevmeyen kim?
Yürek onlarla çarpar.

Son derste öğretmenim
Derken, koşunuz eve!
Sevincim artar benim
Koşarım seve seve.

3 | SOKAĞIMIZ VE MAHALLEMİZ

① Komşularımıza karşı nasıl davranmalıyız?
② Mahalle ve köyü kimler yönetir?
③ Muhtarın görevleri nelerdir?
④ Mahallemizde bizim için çalışan diğer insanlar kimlerdir?
⑤ Mahallemizde ortaklaşa kullandığımız mallar nelerdir?
⑥ Resmî bina neye denir?
⑦ Anıtların bize ne gibi yararları vardır?
⑧ Mahallemizi güzelleştirip geliştirmek için, bize düşen görevler nelerdir?

① Evimize yakın evlerde oturan ailelere komşu denir.

Komşularımızı incitecek şeyler yapmamalı, dedikodu etmemeli, komşu çocukları ile iyi geçinmeli, aradaki bazı anlaşmazlıkları tatlılıkla düzeltmeli, kırıcı, çirkin sözler söylememelidir.

Geçimsiz komşu çevresini daima rahatsız eder. Böylelikle komşularını tedirgin etmiş olur.

② En küçük ev topluluğuna mahalle denir. Birkaç mahalle topluluğu semtleri, semtler de birleşerek köyleri ve kasabaları meydana getirir.

③ Mahalleleri halk tarafından seçilen mahalle muhtarları yönetir. Köyler, kaymakama bağlı olarak muhtarlar tarafından yönetilir.

Mahalle ve köydeki ölüm, doğum, evlenme işlerine muhtar bakar. Salgın hastalık, soygun ve kaçakçılık gibi olay-

ları hükümete haber vermek muhtarın ödevidir. Halkın, mal, can, namus ve emniyetini korumak, halkın hükümetle ilgili bütün işlerini yapmak, muhtar ve köy kurulunun başlıca ödevleridir.

(4) Mahallemizde ve köyümüzde bekçi, çöpçü, imam, korucu gibi insanlar da bizim için çalışan kimselerdir.

(5) Mahallemizde okul, cami, çeşme, pazar yeri, park, çocuk bahçesi gibi yerlerden ortaklaşa yararlanırız. Hepimizin malı olan bu yerleri, iyi kullanmalıyız.

(6) İçinde hükümet memurlarının halkın işlerini görmek için çalıştıkları binalara resmî bina denir.

(7) Tarihî değeri olan cami, çeşme, saray, kitaplık gibi eski binalarla ve ulusuna büyük hizmetleri dokunmuş insanlar için yapılmış heykel ve yapılara anıt denir.

Bizden yüzlerce, binlerce yıl önce yaşamış insanların yaşantıları, bilgi ve sanatları, kahramanlıkları hakkında bilgi ediniyoruz, örnekler alıyoruz.

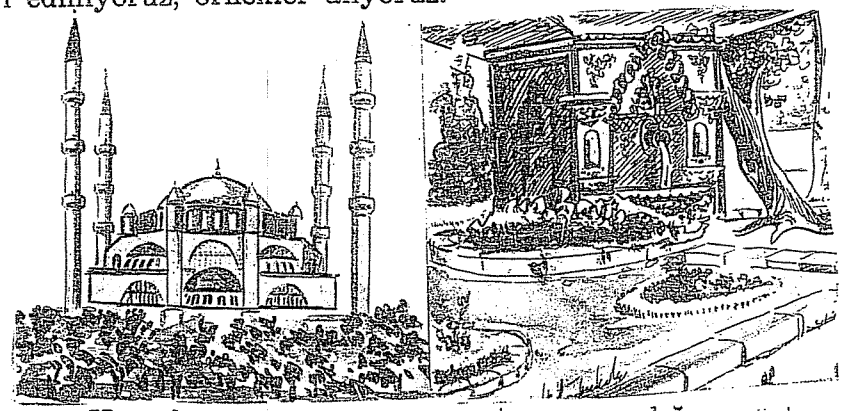

Her ulusun, yaşayışını, sanatını, uygarlığını gösteren yapıları vardır. Önemli olayların geçtiği, kahramanların doğduğu, eski çağlardan kalma yapıların tümüne tarihî bina denir.

(8) Mahallemizde bizler için çalışanlara yardımcı olalım. Ağaç dikmek, rasgele yerlere çöp ve meyve artıkları gibi şeyler atmak doğru değildir. Evimizin önünü temiz tutalım, mahallemize ve köyümüze gelecek yerli ve yabancı misafirlere, turistlere karşı iyi davranalım. Tarihî eserleri korumakla mahalle veya köyümüzün güzelleşip gelişmesi için görevlerimizi yapmış oluruz.

MAHALLEMİZ

Birçok ev ve blokların cadde ve sokakları ile birlikte meydana getirdiği topluluğa mahalle denir. Evler ve ev blokları birbirinden sokaklarla ayrılırlar. Mahalleler de birbirinden, geniş sokak veya caddelerle ayrılırlar. Her sokak ve caddenin, mahallenin, meydanın bir adı vardır.

Mahalle veya semtimizdeki anıtların, tarihî binaların eskiliği, mahallemizin kuruluşu hakkında bize bilgi verebilir. Medrese, cami, türbe, heykel, çeşme, han, hamam, saray, müze gibi yapılar tarihî eserlerin en değerlileridir.

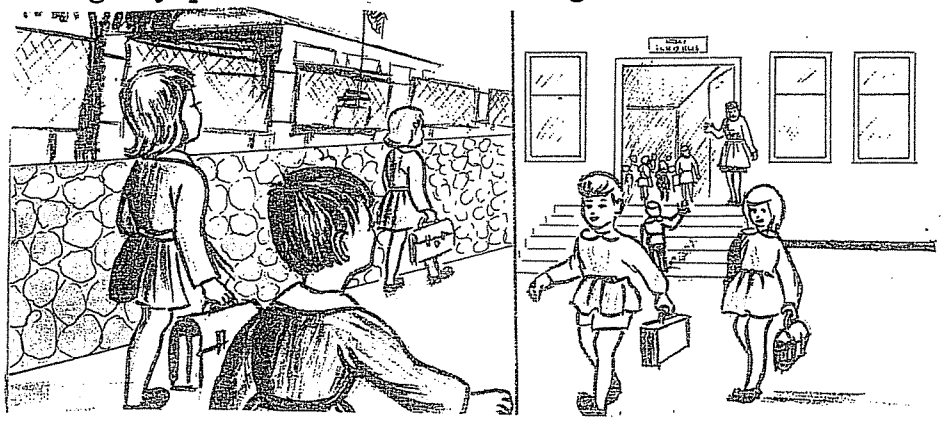

OKULUMUZUN ÇEVRESİ

Kasaba ve şehirlerde, mahallelerin arasında göze çarpan en önemli bina okuldur. Okulun bahçesi diğer binaların bahçesinden daha geniştir. Okulun çevresinde irili ufaklı birçok evler, apartmanlar vardır.

Bazı okulların çevresindeki cadde ve sokaklardan çok taşıt geçer. Böyle, çok taşıtın gelip geçtiği sokak ve caddelere, işlek sokak, işlek cadde denir. Caddelerin iki yanında çeşitli şeyler satan dükkânlar, mağazalar, satış yerleri vardır.

Okulun çevresinde veya okulun bulunduğu kasaba ve şehirde, ayrıca bazı resmî binalar da bulunur. Bu binalar belediye dairesi, hükümet konağı, jandarma ve polis karakolları, hastaneler, bankalardır. Memurlar, halkın çeşitli işlerini görmek için bu binalarda çalışırlar.

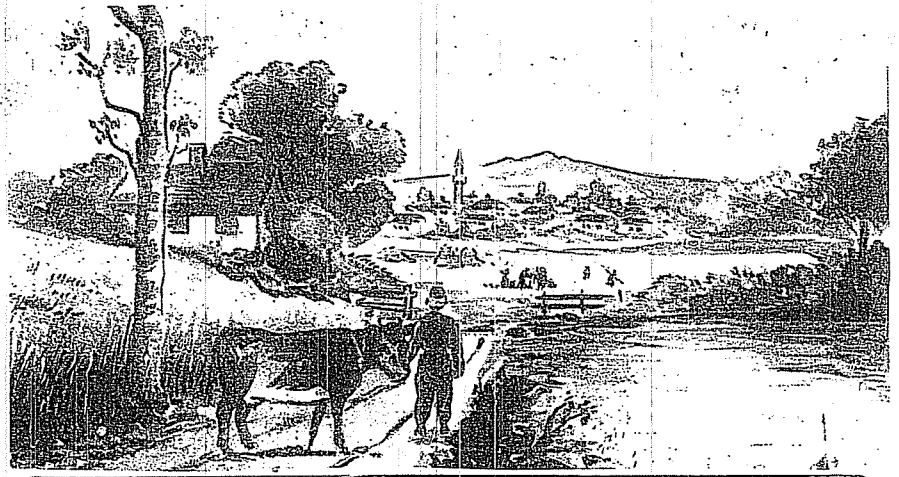

4 KASABAMIZ VE ŞEHRİMİZ

① Kasaba, şehir nerelere denir?
② Kasaba ve şehrin nüfusunun artışına neler etki eder?
③ Köy neye denir?
④ Bucak nedir, bucağı kimler yönetir?
⑤ İlçe neye denir, ilçeyi kimler yönetir?

① Nüfusu iki binden, yirmi bine kadar olan yerleşme alanlarına kasaba denir. Nüfusu yirmi binden yukarı olan yerlere de şehir denir. Kasaba ve şehirler, genel olarak dağların etek kısımlarında veya ovalarda kurulur. Kasabaların ayrı semtleri vardır. Bu semtlere mahalle adı verilir. Mahalleler ana yol ve caddelerle birbirine bağlanır.

Bazı kasabalar çok eski yıllarda kurulmuştur. Bu gibi kasabaların eski ve yeni kısımları birbirinden ayrıdır.

② Kasaba sınırları içinde oturan halk, kasabanın nüfusunu meydana getirir. Çevresinde tarıma elverişli arazi bulunan kasabaların nüfusu kalabalıktır. Fabrikaların çok olduğu kasabalarda da nüfus kalabalıktır.

③ Nüfusu 2000 den az olan yerleşme alanları köylerdir.

④ Köylerden daha kalabalık yerleşme alanlarına bucak denir. Köyler bucaklara, bucaklar da ilçelere bağlıdır.

⑤ İlçeler bucaklara göre daha kalabalık yerleşme alanlarıdır. İlçeleri kaymakamlar yönetir. Kaymakam, hükümetin emirleri ve kanunlara göre ilçeyi yönetir.

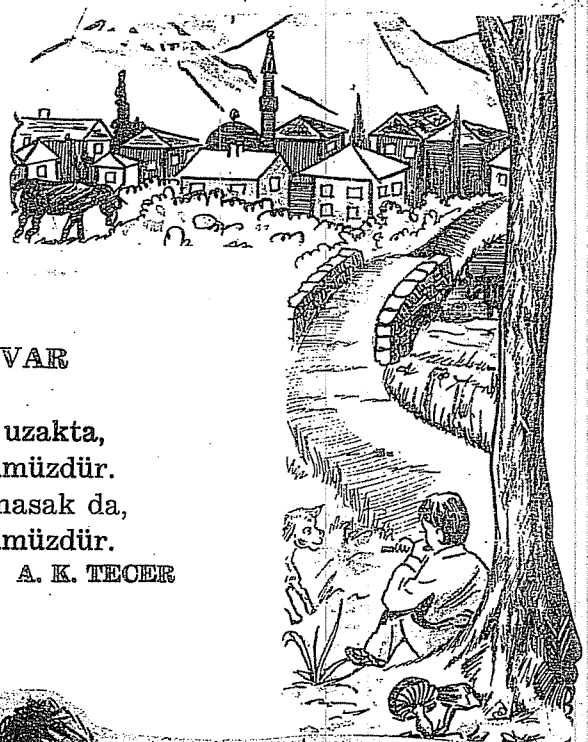

ORDA BİR KÖY VAR UZAKTA

Orda bir köy var uzakta,
O köy, bizim köyümüzdür.
Gezmesek de, tozmasak da,
O köy, bizim köyümüzdür.

A. K. TEOER

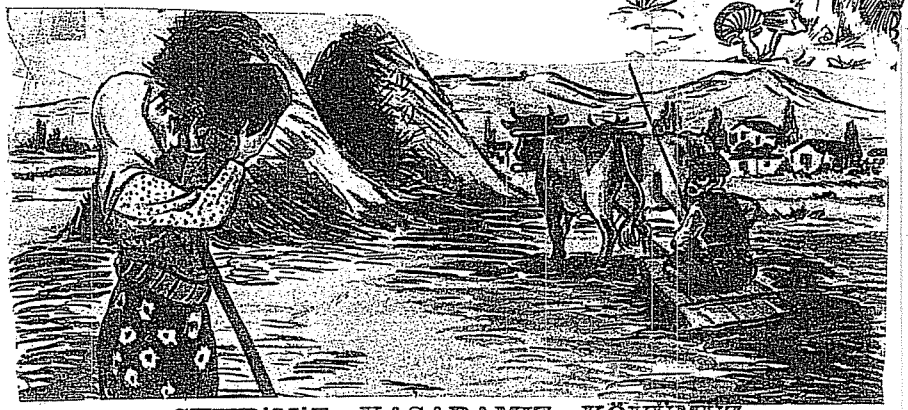

ŞEHRİMİZ - KASABAMIZ - KÖYÜMÜZ

Çıktık yüce bir yere,
Göz gezdirdik her yere.
Seyrettik şehrimizi,
Evler hep dizi dizi.
Yolları kıvrım kıvrım,
Ortada geniş meydan
Kule bakıyor yan yan,
Ana cadde uzanmış,
Bağlardan yer kazanmış.
Yeşil çay güney yönde,
Pusulamız var önde.
Pusula yön gösterir,
Bize kolaylık verir.

Süleyman BUMİN

KENDİMİZİ

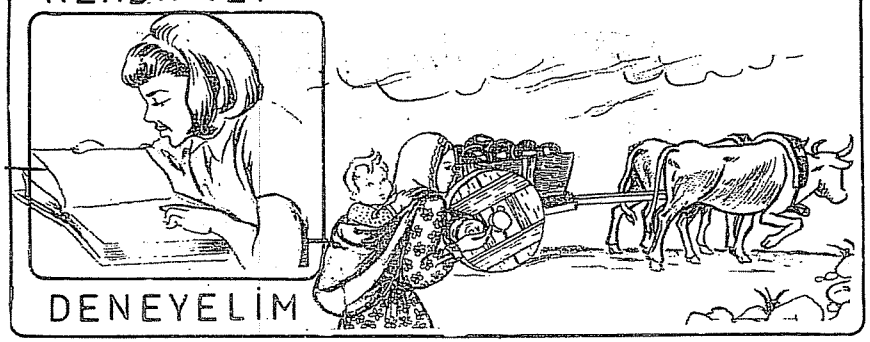

DENEYELİM

A — Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere uygun düşen kelimeler yazınız.

1 — Nüfusu iki binden az olan yerlere ..... denir.
2 — Kasaba köyden büyük, ... küçüktür.
3 — İlçeyi ....., bucağı ..... yönetir.
4 — Okulu, ... müdürü idare eder.
5 — Bize bilgi öğreten ve bizi eğiten ..... dir.
6 — Pusula yönleri ..... yarar.
7 — Cami, çeşme, saray gibi eski binalara ..... denir.
8 — Mahallenin doğum, ölüm gibi işlerine ..... bakar.
9 — Tuğla ve taştan yapılan evlere ..... ev denir.
10 — Birçok aileleri bir arada barındıran binalara ..... denir.

B — Şu cümlelerin doğrularına D, yanlışlarına Y, koyunuz.

1 — Karınca yuvalarının ağızları kuzeye doğrudur ..... ☐
2 — Önümüzü kuzeye döndürürsek arkamız doğu olur. ..... ☐
3 — Bir yerin kuş bakışı ve kabataslak çizilmiş şekline kroki denir. ☐
4 — Memurların çalıştığı binalara, resmî binalar denir. ..... ☐
5 — Ailenin barındığı büyük binalar apartmandır. ..... ☐
6 — Büyüklerimize saygı, küçüklerimize sevgi göstermeliyiz. ..... ☐

C — Aşağıdaki soruların doğru olan cevaplarının kutusuna (X) işareti koy.

1 — Nasıl evler sağlığımıza zararlıdır?
☐ Güneşli ☐ Rutubetli ☐ Manzaralı

2 — Evleri kimler yapar?
☐ Hükümet ☐ Demirciler ☐ Yapı ustaları

3 — Çimento ve demir çubuklarla yapılan evlere ne denir?
☐ Ahşap ev ☐ Kâgir ev ☐ Beton ev

D — Sağdaki karşılıklar, hangi cümle ile ilgili ise, o cümlenin numarasını karşılığı olanın kutusuna yaz.

1 — Kereste ile yapılan evlere ☐ Aile reisi denir.
2 — Evin geçimini sağlayan kimseye ☐ Aile denir.
3 — En küçük insan topluluğuna ☐ Ahşap ev denir

ÜNİTE II.

CUMHURİYET BAYRAMI VE ATATÜRK

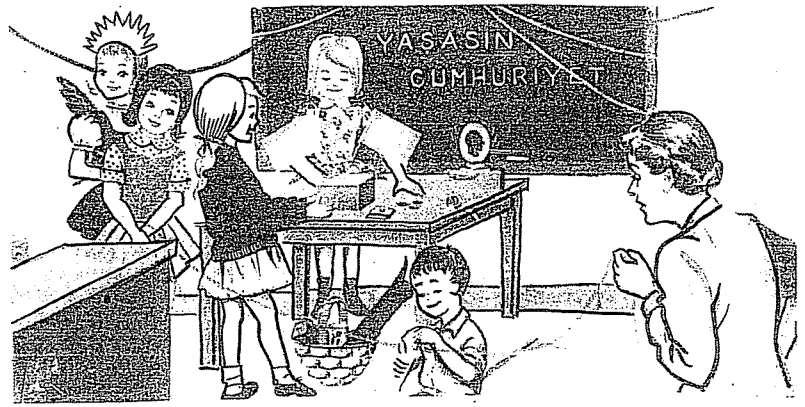

A | BAYRAM HAZIRLIKLARI

① Cumhuriyet bayramı için ne gibi hazırlıklar yapılır?

② Ulusal ve dinî bayramlarımız hangileridir?

① Sınıfımızı, okulumuzu, bayraklar, defne dalları ve çiçeklerle, renkli kâğıtlarla, Atatürk'ün resimleri ile süsleriz.

Evler, dükkânlar, sokak ve caddeler, resmî binalar Türk bayrakları ile donatılır. Meydanlarda, cadde kavşaklarında taklar kurulur. Meydanlarda törenler yapılır.

Bayram törenine İstiklâl Marşı ile başlanır.

İstiklâl Marşı, yurdumuzun, ulusumuzun bağımsızlığını, onurunu, varlığını anlatan bir marştır.

② Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı, 27 Mayıs Anayasa ve Hürriyet Bayramı ile 30 Ağustos Zafer bayramları, ulusal bayramlarımızdır.

Ramazan (Şeker) Bayramı, Kurban Bayramı dinî bayramlarımızdır.

B | CUMHURİYETE NASIL KAVUŞTUK?

① Yurdumuza düşmanlar nasıl girdi?	④ En iyi idare şekli nedir, cumhuriyet yönetimi ne demektir
② Kurtuluş savaşı ne zaman başladı?	⑤ Cumhuriyet yönetimi hangi tarihte kuruldu, Cumhuriyet bayramını neden yapıyoruz?
③ Lozan barışı ile ne kazandık?	⑥ İlk cumhurbaşkanımız kimdir?

① Cumhuriyetten önce bizi padişahlar yönetirdi.

Birinci Dünya Savaşı 1914 yılında başladı, 1918 de sona erdi.

Savaş bitince, biz ve harp ortaklarımız Mondros kasabasında, yenen devletlerle «Mondros Silâh Bırakışması» nı imzalamak zorunda kaldık.

Sevr Antlaşması, bu savaşta yenen ve yenilen devletler arasında yapıldı. Padişah hükümeti bu antlaşmayla yurdumuzun batı, doğu, güney bölgelerini düşmanlara vermeğe razı oldu. Bu suretle yurdumuzun düşmanlar tarafından paylaşılmasına razı olup Sevr antlaşmasını imzalayarak, kendi ulusuna kötülük etti.

② Yurdumuzu düşmanlardan kurtarmak için Atatürk, 19 mayıs 1919'da Samsun'a çıktı. Böylece, Kurtuluş Savaşı'mız başlamış oldu.

Kurtuluş Savaşı'nda, önce Birinci ve İkinci İnönü Savaşlarını kazandık. Sakarya Meydan Savaşı'nda, Yunanlılar'ı Sakarya ırmağında boğduk. 30 Ağustos Başkomutanlık Meydan Savaşı'nı kazandık. Düşmanları İzmir'de denize döktük.

③ Kurtuluş Savaşı'nın sonunda düşmanlarla yaptığımız Lozan Antlaşması ile yurdumuzun bütünlüğünü ve özgürlüğümüzü kazandık. Yeni sınırlarımız bu barışla belli oldu.

④ En iyi idare şekli Cumhuriyettir.

Cumhuriyet yönetiminde milletvekillerini halk seçer. Milletvekilleri, Büyük Millet Meclisi'nde toplanarak cumhurbaşkanını seçer. Cumhurbaşkanı hükümeti kurması ve yönetmesi için milletvekillerinin arasından bir başbakan seçer. Böylece halkın istediği insanlar işbaşına geçerek, yalnız halkın iyiliği için çalışan bir idare kurulmuş olur. Bu yönetim şekline cumhuriyet yönetimi denir.

⑤ Cumhuriyet yönetimi 29 ekim 1923 tarihinde kuruldu.

Atatürk, İstiklâl Savaşı'ndan sonra padişahlık yönetimini yıktı. Halk tarafından milletvekilleri seçildi. Yalnız yurttaşların iyiliği için çalışan cumhuriyet yönetimini kurdu. Biz her yıl Türk ulusunun kavuştuğu bu mutlu günü sevinçle kutluyoruz.

⑥ İlk Cumhurbaşkanımız, Atatürk'tür.

C | ASKERLİK ÖDEVİ VE YURT SAVUNMASI

① Niçin askerlik yaparız?	② Kimler asker olur?

① Yurt savunmasını askerler yapar. Yurdumuzu düşmanlardan korumak için daima asker bakarız. Barışta ve savaşta yüzbinlerce askerimiz yurt savunması için hazırdır. Askerlik, Türk'ün en başta gelen özelliğidir. Askerlik, devlete karşı ödevlerimizden en önemlisidir.

② Yirmi yaşına giren her Türk erkeği, asker olur.

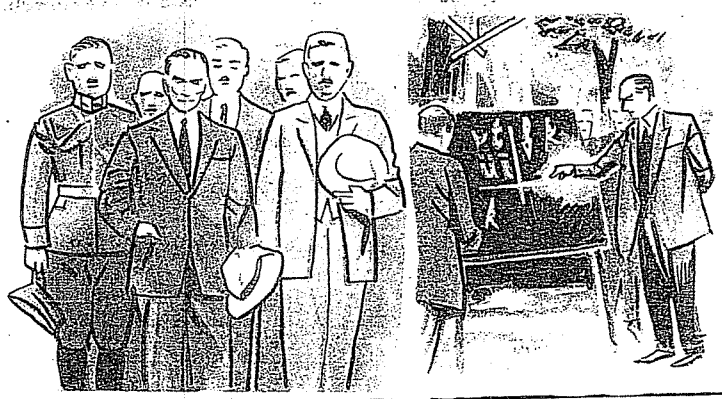

D. CUMHURİYET İDARESİNİN YURDUMUZA KAZANDIRDIKLARI

① Cumhuriyet idaresinde neler ve ne gibi yenilikler yapıldı?
② Bayrağa, İstiklâl Marşına ve Cumhurbaşkanına karşı saygımızı nasıl gösteririz?

① Cumhuriyet devrinde birçok okullar, fabrikalar, yollar, hastaneler, demiryolları yapıldı. Arapça alfabe yerine yeni harfler kabul edilerek dil devrimi yapıldı. Şapka, kıyafet devrimi gibi birçok yenilikler yapıldı. Din ve devlet işleri birbirinden ayrıldı.

② Bayrağımız yurt ve ulusumuzun bütünlüğünün, şeref ve namusunun, egemenliğinin işaretidir. Bu sebepten ona sevgi ve saygı gösteririz. İstiklâl Marşımız çalınır ve söylenirken ayakta, hareketsiz dururuz.

Bayrak, Sancak, Cumhurbaşkanı da ayakta durularak selâmlanır. Cenazeye de aynı şekilde saygımızı gösteririz.

CUMHURİYET

Tek ülküm cumhuriyet,
Tek dileğim hürriyet.
29 ekimde
Ancak hür oldu millet.
Yiğitler ülkesinde,
Bir güneş gibi doğdu.
Baştanbaşa yurdumu,
Işıklarla doldurdu.
Cumhuriyetle bizler.
Güzel günlere erdik.
Ona candan bağlanıp,
Dünyaya örnek olduk.

E. ÖTÜKEN

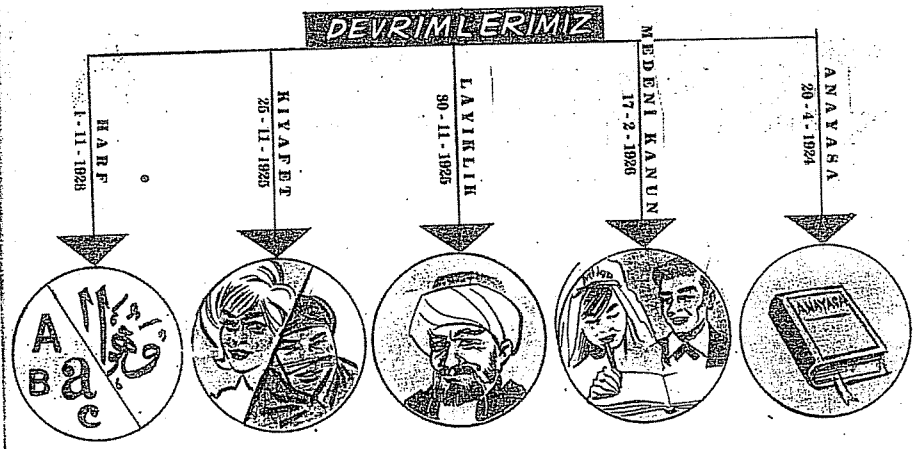

DEVRİMLER

Düşmanları, yurdumuzdan kovmasını bilen Büyük Önder Atatürk, cumhuriyetten sonra ulusumuzun geriliğini yenmesini de bildi. Ancak bu savaş, daha çok çalışma, daha çok zaman isteyen bir savaştı.

Ulusumuz güçsüz, ulusumuz yoksuldu... Atatürk, büyük bir hızla geri kalmışlığı yenme savaşını açtı.

Önce, erkeklerin başındaki fesler, sarıklar, kavuklar atıldı. Çakşır, şalvar, zıpka denen giysiler çıkarıldı. Kadınlarımız, çarşaf, ehram denen giysilere bürünmekten kurtuldu.

Kargacık burgacık Arap harflerinin yerine, bugünkü alfabemiz kabul edildi.

Sonra, soyadı devrimi, okul, dil, yasa, ölçü, takvim devrimleri yapıldı. Hafta tatilleri, cuma gününden pazara alınarak, batılılaşma yarışına girişildi.

Yurdumuzda, fabrikalar, yollar, köprüler yapıldı. Gün geçtikçe bunların sayıları çoğaltıldı.

Cumhuriyetin iyilikleri, devrimlerin ulusumuza sağladığı yararlar anlatılmakla bitirilemez.

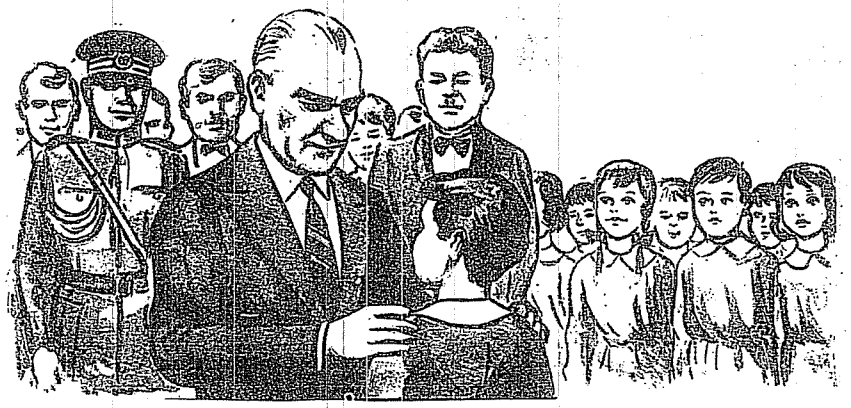

E | ATATÜRK

① Atatürk'ün hayatını anlatınız ② Atatürk'ün hastalığı ne idi?	③ Atatürk ne zaman öldü?

(1) Atatürk, 1881 yılında Selânik'te doğdu. Adını Mustafa koydular. Okul yaşına gelince, babası onu okula yazdırdı. Çok geçmeden de babası öldü. Yetim kalan Mustafa, annesiyle birlikte, köyde bulunan dayısının yanına gittiler. Köyde okul yoktu. Dayısı ona tarlalarda bekçilik yapmak görevini verdi. Mustafa günlerce, ekinlere zarar veren kargaları, kuşları kovmağa çalıştı. Annesi de kendisi kadar, okuyamadığına üzülüyordu. Bunun için, tekrar şehire döndüler. Küçük Mustafa öteden beri subay olmak istiyordu. Bu isteğini gerçekleştirmek için, annesinden gizli olarak sınavlara girdi ve kazandı. Annesini subay olmasına razı etmek için çok dil döktü. Çok yalvardı. Sonunda razı etti. Çok çalışkan bir çocuktu. Bir gün matematik öğretmeni kendisine «Oğlum, dedi, ikimizin adı da Mustafa. Bu böyle olmaz. Adlarımızın karışmaması için, bundan sonra senin adın Mustafa Kemal olsun,» dedi.

O günden sonra küçük Mustafa'ya hep Mustafa Kemal dendi. Mustafa Kemal, asker yetiştiren bütün okulları birincilikle bitirdi. Subaylık öğreniminin en yükseği olan kurmay öğrenimini de yaparak, 24 yaşında kahraman Türk ordusuna kurmay yüzbaşı olarak katıldı. Osmanlı İmparatorluğu'nun çeşitli yerlerindeki ordularında görevler aldı. Bilgili ve ileri görüşlü bir subay olarak dikkati çekti. Birinci Dünya Savaşı'nda, gazi ve Anafartalar kahramanı oldu. 35 yaşında bugün general demek olan paşalığa yükseldi. Kurtuluş Savaşı'mızı başardı. Cumhuriyeti kurdu. Birçok büyük devrimlerimizi gerçekleştirdi. İlk Cumhurbaşkanımız oldu.

Atatürk, yepyeni bir Türk ulusu yaratmak istiyordu. Devrimler hep O'nun düşüncesi, O'nun buluşlarıdır. O'nun önderliğiyle gerçekleşebilmiştir.

(2) Atatürk'ün hastalığı, karaciğer su toplaması demek olan Siroz'du.

Atatürk'ün hastalığı, ölümünden bir yıl kadar önce fazlalaşmış ve yatağa düşürmüştü.

(3) Atatürk, 10 kasım 1938 tarihinde öldü.

Türk ulusu, Ata'sına başkentin ortasındaki Rasat tepede büyük bir Anıt yapmak için yıllarca çalıştı. Atatürk, anıtın yapım yıllarında geçici olarak Ankara Etnoğrafya müzesinde mumyalanarak bekletildi. Ölümünden on beş yıl sonra, düzenlenen büyük bir törenle Anıtkabir'e gömüldü.

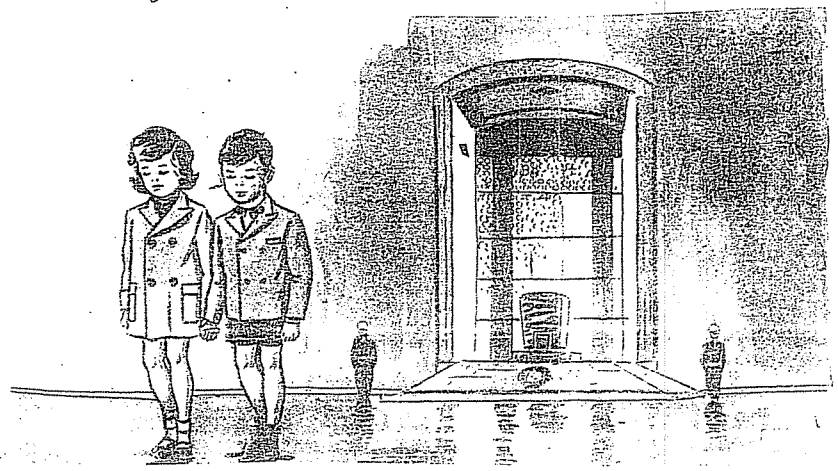

KENDİMİZİ DENEYELİM

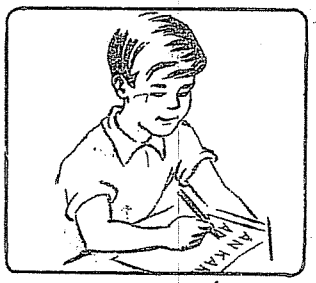

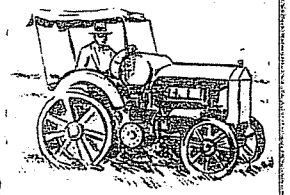

Aşağıdaki test cümlelerini bilgilerinize dayanarak tamamlayınız.

1 — Bütün ulusal bayram törenlerine ..... marşı ile başlanır.
2 — Sevr Barışı, Türkler için ..... demektir.
3 — Her Türk ..... ve ..... için canını feda eder.
4 — Cumhuriyet ..... tarihinde kuruldu.
5 — İlk Cumhurbaşkanımız ..... tir.

Aşağıdaki cümlelerin doğru olanının kutusuna D, yanlış olanına Y koyunuz.

1 — Kurtuluş Savaşları'na padişahlar başladı ..... ☐
2 — Çanakkale Savaşları'nda Türk ordusu, düşmanı yendi. ..... ☐
3 — 1. Dünya Savaşı sonunda Mondoros Silâh bırakışması yapıldı ... ☐

Aşağıdaki soruların doğru cevaplarını bulunuz.

1 — Cumhuriyeti kuran kimdir?
☐ İnönü ☐ Atatürk ☐ 49 Askerler
2 — Bu yıl Cumhuriyet'in kaçıncı yılıdır?
☐ 47 nci ☐ 48 nci ☐ 49 uncu
3 — Cumhuriyet yönetimi nasıl yönetimdir?
☐ Asker yönetimi ☐ Halk yönetimi ☐ Asker yönetimi
4 — Kurtuluş Savaşı ne zaman başladı?
☐ 15 Mayıs 1919 ☐ 24 Temmuz 1923 ☐ 19 Mayıs 1919
5 — Başkomutanlık Meydan Savaşı hangi tarihte bitti?
☐ 30 Ağustos 1923 ☐ 26 Ağustos 1922 ☐ 30 Ağustos 1922

A dizisindeki bilgilerin numaralarını B dizisindeki eş bilgilerin kutularına koyunuz.

A) 1 — 19 mayıs 1919'da
2 — 30 Ağustos
3 — Lozan Barışı ile
4 — 1915 yılında
5 — Kurtuluş Savaşı bitince

B) ☐ Sınırlarımız belli oldu
☐ Atatürk Samsun'a çıktı
☐ Zafer bayramıdır
☐ Mudanya Silâh bırakışması yapıldı
☐ 1. Dünya Savaşı'na girdik.

ÜNİTE III. İLÇEMİZİ TANIYALIM

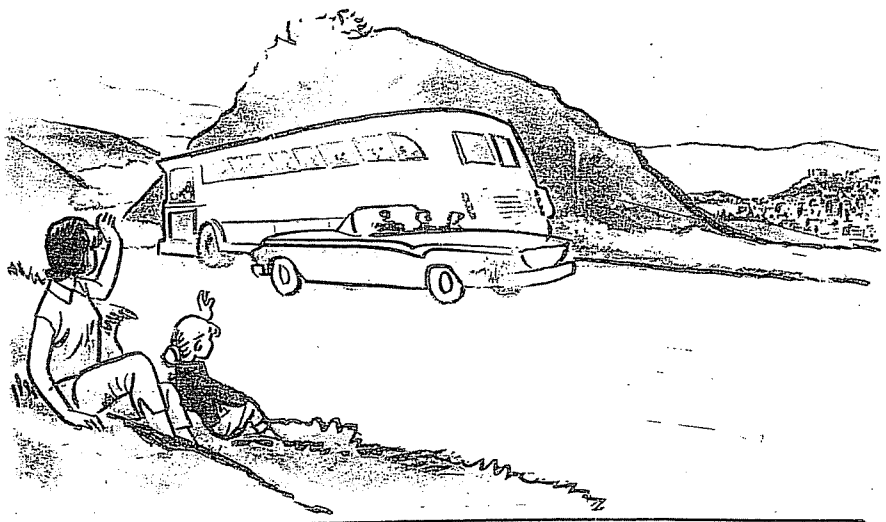

A İLÇEMİZİN DOĞAL DURUMU

① Dağ, ova, yayla ne demektir?
② Komşu, kasaba ve şehir neye denir?
③ Deprem nedir, deprem olunca neler olur?
④ Toprak kayması (erozyon) neye denir?
⑤ Orman, bozkır, çayır, mera, fundalık ne demektir?
⑥ Ormandan nasıl yararlanılır?
⑦ Hava durumu ve yeryüzü şekilleri, ilçemiz halkının yaşayışını nasıl etkiler?
⑧ Göl neye denir?
⑨ Sellerin zararları nasıl önlenir?
⑩ Barajlar ne işe yarar?
⑪ Kaynak neye denir?
⑫ Irmak neye denir?

(1) Çevremizde yüksek olan yerlere dağ, yüksek düzlüklere yayla, yükseltisi az olan ve tarıma yararlı yerlere de ova denir.

(2) İnsanların kalabalık olarak toplu halde yaşadıkları yerlere kasaba veya şehir denir. Birbirine yakın olan il ve ilçelere komşu kasaba veya şehir denir.

Deprem büyük bir felâkettir. Deprem olunca, yeryüzünde çatlaklar olur, yerin altından sıcak sular fışkırır. Evler yıkılır, insanlar binalar altında kalarak ölürler.

(4) Toprağın sular ve rüzgârlarla başka yere götürülmesine (kaymasına) erozyon denir. Erozyon, ağaç dikilerek önlenir.

(5) Dağların üzerinde veya düzlüklerde çok geniş alan kaplayan çeşitli büyüklük ve kalınlıktaki ağaç topluluğuna orman denir.

Yeryüzünün bazı kısımları çıplak ve ağaçsızdır. Yeryüzünün böyle olan yerleri ilkbaharda kısa bir süre yeşillenir. Öteki zamanlarda kurak ve sarıdır. Bu gibi yerlere BOZKIR denir.

Hayvanların otladıkları geniş otlaklara MERA adı verilir.

Orman ağaçlarından daha ince, az yer kaplayan ve insanlar tarafından bakılan ağaç topluluğuna koru denir.

Süpürge çalısı, açalya, yaban mersin, kocayemişi gibi çoğunlukla her zaman yeşil olan, çeşitli çalı ve ağaççıklar topluluğuna fundalık denir.

(6) Ormanlarımız çok olursa, yabancı ülkelere kereste satarız. Böylece, yurdumuza para girer ve zenginleşmiş oluruz. Ormanlık yerlere yağmur çok yağdığı için iyi ürün yetişir.

Ormanlar, yağmur bulutlarını çekerek yağmur yağmasını sağlarlar. Orman olan yerlerde kuraklık olmaz. Yağmur çeşitli su kaynaklarını besler. Ormanlar gövde ve kökleri ile sellerin zararlarını önler.

Yapraklar, ağaçların solunum organlarıdır. Ağaçlar solunum yaparken, yaprakları ile havadaki sağlığımıza zararlı karbondioksit gazını alarak havayı temizlerler. Bu sebeple ormanlık yerlerin havası daha temiz olur.

Ayı, kurt, çakal, domuz, tilki, ormanlarda yaşayan zararlı hayvanlardır. Tavşan, geyik, karaca, çeşitli kuşlar gibi av hayvanları da ormanlarda yaşarlar. Av hayvanlarının etlerinden ve derilerinden yararlanırız.

Ağaç tomruklarından, birçok işlerde kullandığımız kereste yapılır. Kışlık odun, kömür gibi yakacaklarımızı gene ormandan sağlarız.

Keçi ve develer ormanda yeni yetişen fidanların filizlerini, tepelerini, körpe dallarını kemirip kırarak, fidanın büyümesine engel olurlar, onu kuruturlar.

Ormanlarda yaşayan çeşitli tırtıl ve böcekler, ağaçların tepelerine yuva kurarak, onların büyümesine engel olur, kurumalarına yol açarlar. Bu zararlı canlılar, tarım ilâçları ile yok edilirler.

Yazın ormanlarda ağaçların altına dökülen yapraklar, çok kuru olur. En ufak bir kıvılcım, bu yaprakların tutuşmasına, yangın çıkmasına sebep olur. Ormanda ateş yakmak, yanan sigara artığını yere atmak doğru değildir.

(7) Yağmur bol olan yerler iyi ürün yetiştirir. Bu gibi yerlerde daha çok insan yaşar. Yüksek ve dağlık yerler, soğuk ve verimsiz olur. Bu gibi yerlerde tahıl iyi gelişmez. Buralarda hayvan beslenir. Deniz kıyıları verimli yerlerdir. Deniz kıyısındaki halk, balıkçılıkla geçinir. Ormanlık bölgedeki halk, geçimini ormandan sağlar.

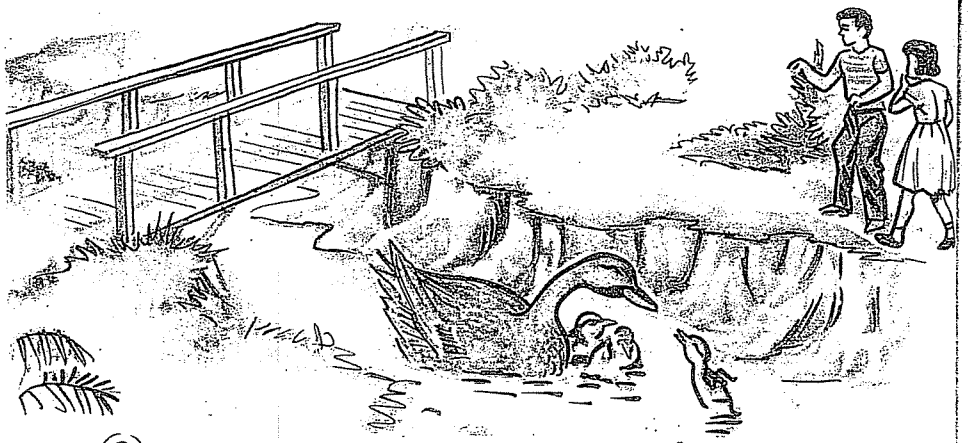

(8) Durgun ve hiç bir yere akmayan büyük sulara göl denir. En büyük gölümüz Van gölüdür.

Hayvanlar dere ve göl sularını kirletirler. Dere ve göl suları pis ve mikroplu olduğundan içilmezler.

Sazlık ve bataklık yerlerde, insanlara sıtma mikrobunu bulaştıran sivrisinekler ürerler. Bataklıklardan çıkan pis kokular havayı bozar. Hayvan otlayamadığı, ürün alınamadığı için bataklıklar faydasızdır.

(9) Selin zararlarından korunmak için akarsuların taşan kenarlarına setler yapılır. Baraj yapılarak fazla sular burada biriktirilir. Dere, çay ve ırmak kenarlarına ağaç dikilir.

(10) Barajlar sellerin zararlarını önler. Barajda biriken sularla, bahçe ve tarlalar sulanır. Kurak zamanlarda, barajlardaki biriken sulardan yararlanırız. Barajlardan elektrik üretilir, sulama yapılır.

(11) Yeraltı suları bazen bir yol bulup toprak üstüne çıkar. Yeraltı sularının yeryüzüne çıktığı yerlere kaynak denir.

Kaynaktan çıkan suların birbirine katılarak meydana getirdiği küçük ve her zaman suyu olmayan akarsulara dere denir.

(12) Birçok dere ve çayların birleşerek meydana getirdiği büyük akarsulara ırmak veya nehir denir.

Akarsular genel olarak denizlere veya göllere dökülürler.

İlkbahar ve sonbaharda çok yağmur yağar. Kışın yağan karlar ilkbaharda erimeye başlar. Bu sebepten dere ve ırmakların suları ilkbaharda çoğalır. Yaz ayları ile kış aylarında azalır.

ORMAN

Sen insansın, o ağaçtır .
Suya, ışığa, sevgiye
Bir insan kadar muhtaçtır.
Ağaçların şehri orman
Onu ne yak, ne sök, ne kır.
Bir dal kopardığın zaman.
Gizli bir sesle hıçkırır.
Her orman yurda bir ordu
Ormanı iyi koru..

Hüseyin KALABA

GÜZEL YURDUM

Hiç bir yere benzemez.
Bizim güzel yurdumuz.
Dağları çiçek kokan
Güzel Anadolumuz.
Yemyeşil ovaları,
Buzdan pınarları var
Dolaş bir gör yurdumu,
Serin çınarları var.
Bir tas suyu şifadır,
Tertemizdir havası.
Yurdumuzda gezenin
Kalır mı hiç tasası.

Melâhat UĞURKAN

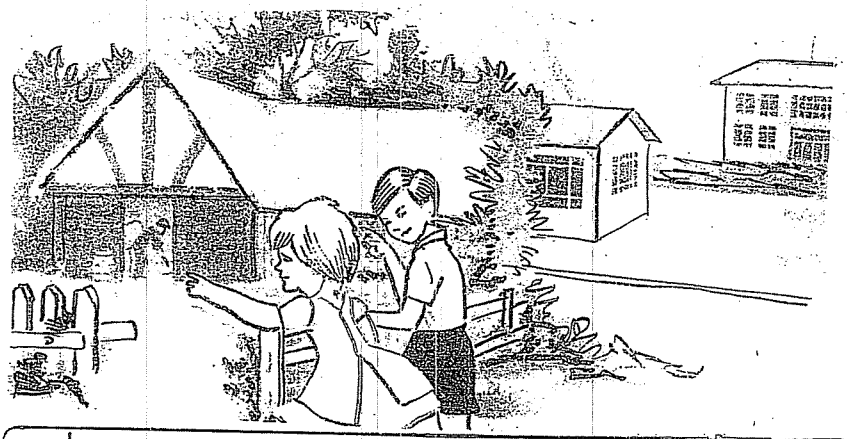

B | İLÇEMİZDE YAŞAYIŞ

① İlçemizin kalabalık ve tenha yerleri nereleridir?
② Halkın geçim kaynakları nelerdir?
③ İlçemizde eğitim kurumları hangileridir?
④ İlçemizde folklor deyince, aklınıza neler geliyor?
⑤ Genel yerlerde nasıl hareket etmeliyiz?

① İlçe merkezi daha kalabalık, bucak ve köyler ise tenhadır. Toprağın sulak ve verimli olduğu yerlerde nüfus kalabalıktır.

② İlçemiz halkının çoğu tarımla uğraşır. Hayvancılık, meyvecilik ve sebzecilikle geçinenler de vardır. Halkın bir kısmı geçimini çeşitli sanatlarla sağlar. Ticaretle geçinenler bakkallık, manifaturacılık gibi çeşitli yiyecek ve giyecek eşyalar satarlar.

③ İlçemizde birçok okullar vardır. Bunların başında ilkokullar ve ortaokul gelir. Nüfusu kalabalık ilçelerde lise ve kız enstitüleri de bulunur. Okul işleri ile ilköğretim müdürlüğü ilgilenir. Okuma odaları, kütüphaneler de birer öğretim kurumudur.

④ Her ilçede belli başlı âdet ve gelenekler vardır. Çevrenin kendine has türküleri, oyunları olur. Çevre özelliğini taşıyan bu türkü ve oyunlara o yerin FOLKLOR'U denir.

⑤ Sokak ve caddelerde, park, sinema, tiyatro, konser, otel, lokanta, otobüs gibi genel yerlerde başkalarını rahatsız etmemeliyiz. Büyüklere saygı, küçüklere sevgi göstermek doğru olan harekettir. Yerleri kirletmemeli, yüksek sesle konuşmamalı, sıraya uymalı ve kibar hareket etmeliyiz.

C | İLÇEMİZİN YÖNETİMİ VE ÖRGÜTLERİ

① İlçenin en büyük memuru kimdir?
② İlçemizdeki yönetim örgütleri nelerdir?
③ Hükümet yönetimi nedir?
④ Halk yönetimi nedir?
⑤ Demokrasi ilkelerini nasıl uygularız?

① İlçenin en büyük memuru kaymakamdır.

② İlçemizde iki türlü yönetim vardır. Biri hükümet yönetimi, öteki halk yönetimidir.

③ Hükümet yönetimi : İlçenin en büyük hükümet memuru kaymakamdır. Kaymakam ilçe yönetiminin baş sorumlusudur. Yardımcı memurlarla bu görevi yürütür. Kaymakamın yardımcıları şunlardır : Emniyet âmiri, Jandarma komutanı, Tapu memuru, Tarım memuru, Sağlık memuru, Nüfus memuru, Veteriner, İlköğretim müdürü, Malmüdürü.

İlçedeki güvenlik işlerini Emniyet âmiri ve Jandarma komutanı düzenler.

Tarımla ilgili işleri Tarım memuru düzenler, çiftçiye yardımcıdır.

Tapu memuru, tapu kayıtlarını tutar, yeni mülk alanlara tapularını verir.

Sağlık memuru, sağlık işlerini düzenler. Veteriner, hayvan sağlığını korur.

Nüfusu memuru, ilçedeki doğum, ölüm ve evlenme kayıtlarını tutar. Askerlik çağı gelmiş gençleri, askerlik şubesine bildirir.

İlköğretim müdürü, ilçedeki okullar ve öğretmenlerle ilgilenir.

Malmüdürü, hükümet ve halkla ilgili para ve vergi işlerini yürütür.

(4) İlçelerde belediyeler ve mahalle muhtarlığı bir halk yönetimidir. Belediye, hükümetten ayrı olarak ilçe halkının çeşitli ihtiyaçları için çalışan bir kurumdur. Aydınlatma, sokak, cadde ve çarşıların temizliği, su ve kanalizasyon işleri belediyenin ödevleridir. Fakir halka yiyecek, giyecek ve ilâç yardımı yapmak da gene belediyenin görevleridir.

Sokak ve caddelerin, çarşı ve pazarların düzen ve temizliğini belediye zabıta memurları kontrol ederler. Düzeni bozanlara para cezası yazarlar.

(5) Demokrasi idaresinde her insan, diğer insanlara karşı sorumluluk duyar, kendisinin ve bütün insanların daha iyi yaşaması için üzerine düşen görevleri yapar. Herkesin görüş ve inanışlarına saygı gösterir.

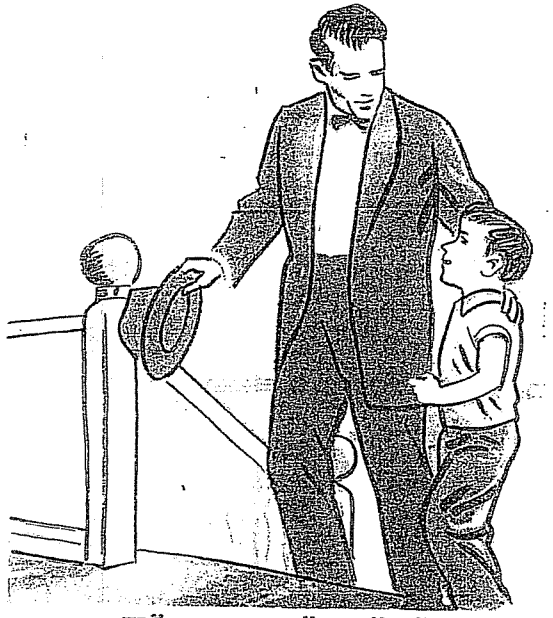

YÖNETİM ÖRGÜTÜ

Her şehirde bir vali,
Onu dinler ahali.
Her köyde var bir muhtar,
Halkın işine bakar.
Şu halde her ikisi,
Memleketin bekçisi.

Onlara kadın, erkek,
Saygı, itaat gerek.
Büyüyünce ilerde,
Biz de böyle bir yerde,
Millete baş olalım,
İyi yurttaş olalım.

M. Rüştü UZEL

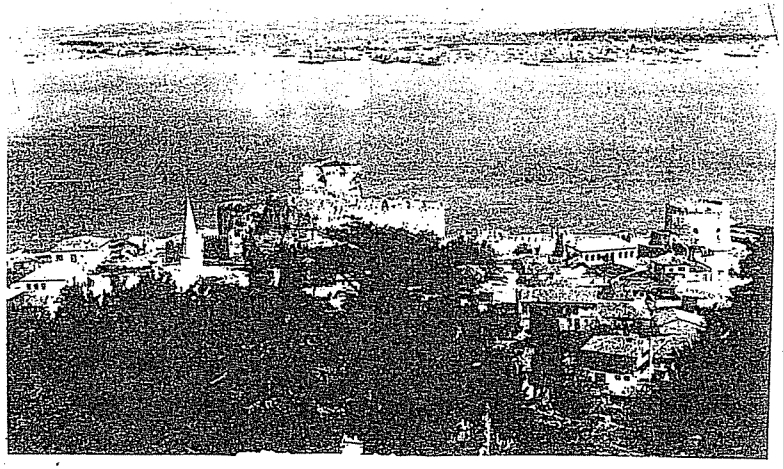

Ç | İLÇEMİZİN KURULUŞU VE TURİSTİK YERLERİ

① İlçemizde tarihî değeri olan eserler ve turistik yerler var mı?	② İlçemizde turizm hareketleri var mı, nelerdir?

(1) İlçemizin tarihi denince, ilçemizin geçmiş yıllarda nasıl olduğu akla gelir. İlçemizin ne zaman ve kimler tarafından kurulduğunu bilmemiz gerekir. İlçemizde bizden önce yaşayan büyüklerimiz ne gibi uygarlık eserleri yapmışlardır? Bunları bilmemiz, onlardan örnek alarak çalışmamız gerekir. (Siz de ilçenizi bu yönleri ile inceleyiniz.)

İlçemizde eskiden kalmış kale, kilise, çeşme gibi tarihî eserlerin kimler tarafından yapıldığını ve tarihî kıymetlerini öğrenmek ve onları iyi korumak millî ödevlerimizdendir. Bu gibi yerler ve tabiî güzellikler turistik yerlerdir.

(2) İlçemizin görülmeye değer güzel yerleri vardır. İlçemizdeki uygarlık eserleri tarihî yapılar da birçok turist çeker. Bu gibi yerleri turistlerin beğenecekleri şekilde düzeltmek daha çok turist gelmesine sebep olur. Turistlere ilgi göstermek, onlara yardımcı olmak görevimizdir.

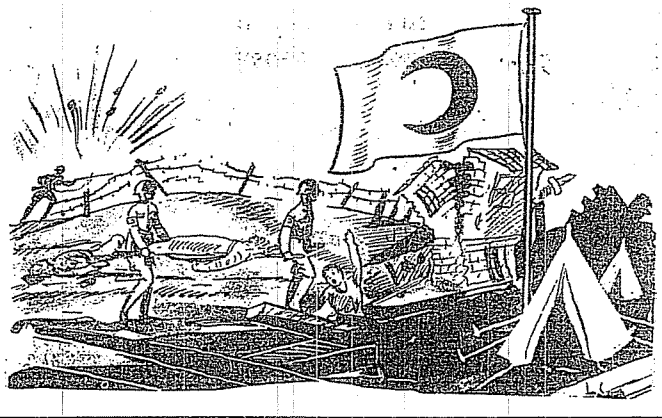

D | İLÇEMİZDEKİ SOSYAL KURUMLAR

① Kimler yardıma muhtaçtır?
② İlçemizdeki yardım kurumları hangileridir?
③ Çocuk Esirgeme Kurumu, ne gibi yardımlar yapar?
④ Kızılay kimlere yardım eder?
⑤ Türk Hava Kurumu, ne gibi işler yapar?
⑥ Yeşilay Kurumu ne gibi işlerle uğraşır?
⑦ Verem Savaş Dernekleri kimlere yardım eder?
⑧ Hastahane ve dispanserler, ne gibi işler yaparlar?

① Yangın, sel, deprem felâketlerine uğrayanlar, savaşta yaralananlar, savaş yüzünden felâkete uğrayanlar, sakatlar, yoksullar ve kimsesiz çocuklar yardıma muhtaçtırlar.

• Bir yoksula, sakat bir insana yardım yaptığımız zaman içimizde bir ferahlık, bir sevinç duyarız.

② Çocuk Esirgeme Kurumu, Kızılay, Yardım Sevenler Derneği gibi kurumlar, başlıca yardım kurumlarıdır.

③ Çocuk Esirgeme Kurumu yoksul ve kimsesiz çocuklara yiyecek, giyecek, okul gereçleri, ilâç yardımı yapar. Kimsesiz çocuklar için çocuk yuvaları açmak, onları okutup yetiştirmek de Çocuk Esirgeme Kurumu'nun ödevlerindendir.

• Çocuk Esirgeme Kurumu'nun bayrağı, beyaz üzerine kırmızı yıldız ile aydan meydana gelmiştir.

④ Kızılay, yangın, sel, deprem ve savaş felâketlerine uğrayanlara, ulus farkı gözetmeden bütün insanlara yardım yapar.

Kızılay'a, Çocuk Esirgeme Kurumu'na üye oluruz. Bu kurumların pullarını satın alırız. Para, yiyecek, giyecek vererek yardım edebiliriz.

Kızılay Gençlik Kolları'na bütün okul öğrencileri üye olarak, Kızılay pulu satın alırlar. Bu konudaki işleri Kızılay Kolu düzenler ve yürütür.

Kızılay'ın bayrağı, beyaz üzerine kırmızı ay'lı bir bayraktır.

⑤ Türk Hava Kurumu, yurdumuzun birçok yerlerinde hava alanları ve uçak fabrikaları açarak, pilot yetiştirerek hava ordumuza büyük yardımlar yapan bir yardım kurumudur. Gelirini çeşitli bağışlardan sağlar.

⑥ Yeşilay, içkinin sebep olduğu felâketleri ve zararları halka duyuran ve içki ile savaşan bir hayır kurumudur. Bu kuruma üye olanlar hiç içki içmezler.

Yeşilay kurumunun bayrağı beyaz zemin üzerine yeşil ay'dan meydana gelmiştir.

⑦ Verem savaş dernekleri, veremli hastalara yardımcı olur. Veremli hastaları dispanser ve hastanelerde muayene ettirir. Onların iyileşmesi için ilâç ve diğer yardımlarda bulunur. Dispanser ve hastanelerin açılmasına yardımcı olur.

⑧ Hastane ve dispanserlerde doktorlar ve hastabakıcılar vardır. Doktorlar, hastaları muayene eder. İyileşmesi için gerekli ilâçları verir. Hemşire ve hasta bakıcılar, hastalara ilâçlarını zamanında verir. Hastalara hizmet ederler.

H. Bil. 3 F: 3 Ön

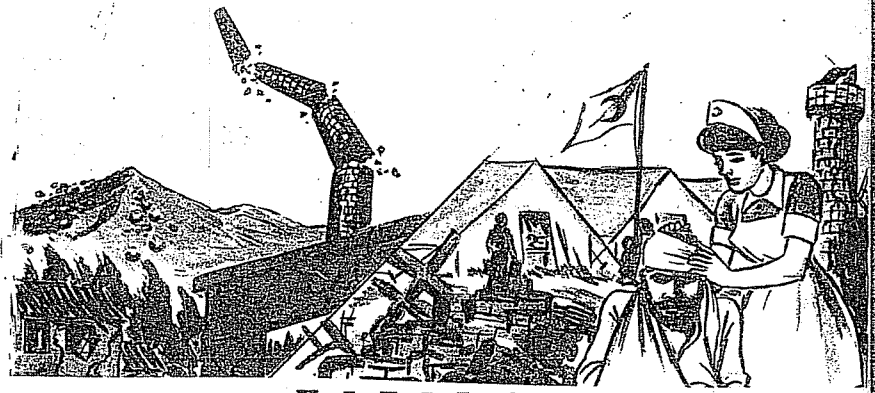

KIZILAY

Her ülkede kimsesizler, yoksullar, çeşitli felâketlere uğrayanlar vardır. Bu gibi insanlar yardıma muhtaçtırlar. Bunlara yardım edebilmek için, her kentte çeşitli yardım kurumları, dernekler kurulmuştur. Bu dernek ve kurumların hepsine birden yardım kurumları denir.

Kızılay; deprem, sel, yangın ve savaş felâketlerine uğrayanlara, hiç bir fark gözetmeden her çeşit yardımları yapar. Kızılay bunlardan başka; yoksul ve kimsesizlere, aşevleri açarak yiyecek yardımı yapar. Sakat ve hasta olan kimselere ilâç ve kan yardımı yapar. Kızılay'ın bayrağı, beyaz üzerine kırmızı ay'lı bir bayraktır.

Kızılay gelirini üyelerinin verdikleri aidatlarla, hayırsever insanların yaptığı para, yiyecek, giyecek yardımları ile sağlar. Kızılay pullarının satışından elde ettiği paralar, piyango gelirleri Kızılay'ın gelirleridir.

YARDIM KURUMLARI

Kızılay dostlar başı,
Koruyor vatandaşı.
Gökte ve yerde olsun,
Selde, seferde olsun,
Zelzelede, tufanda,
Derde düştüğün anda,
Ellerini uzatır,
Bakar ve sorar hatır.
Ak dostu, kara günün,
Kızılay'la övünün.
Türk Hava Kurumu var,
Ona teslim sınırlar.
Verem Savaş Derneği,
Çok hayırlı ve iyi.
Şu Yeşilay'ı bulun,
Düşmanıdır alkolün.
Çocuk Esirgeme'den,
Yardım görür yavrular.
Birçok işler başarsın,
Bu hayırlı kurumlar.
Hep yardımına bakar.
Sen var de o yaşasın.

Süleyman DEMİR

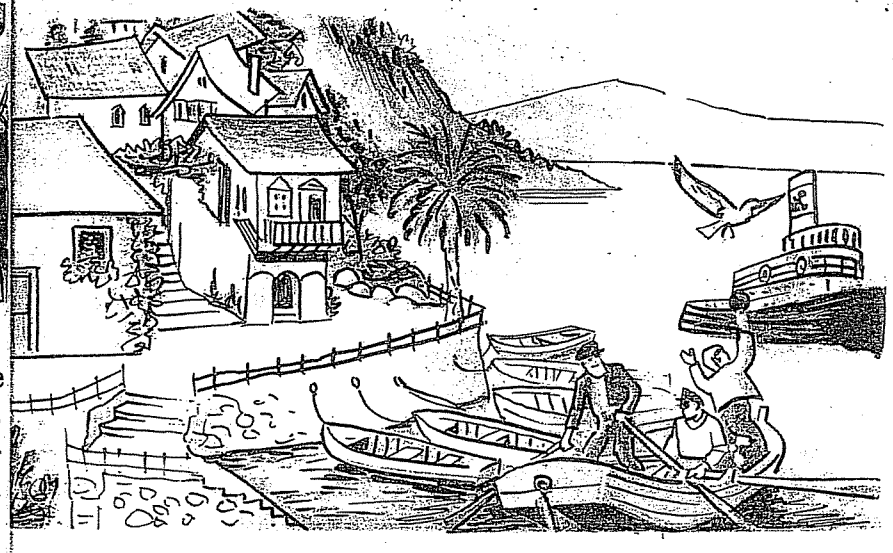

E | İLÇEMİZİN, KOMŞU İL VE İLÇELERLE OLAN İLİŞKİLERİ :

① Komşu il ve ilçelerle ne gibi ilişkilerimiz vardır?
② Nelerle haberleşiyoruz?
③ Mektup zarfı nasıl yazılır, kaç çeşit mektup yollanır?
④ Kaç çeşit telgraf çekilir, telgraf ücretleri hepsinde aynımıdır?
⑤ Posta ile para ve paket nasıl gönderilir?
⑥ İlçemiz, komşu il ve ilçelere nelerle bağlanır?
⑦ Taşıtlar hangi güçlerle çalışır?
⑧ Taşıtlar, çalıştıkları yerlere göre kaça ayrılır?
⑨ Otomobil, tren, vapur ve uçakları yönetene ne denir?
⑩ Taşıtların ve yayaların gidiş gelişini düzene koyan kimdir?
⑪ Taşıtın içinde nasıl hareket edilmelidir?
⑫ Taşıtlara inip binerken nelere dikkat etmelidir?
⑬ Komşu il ve ilçelerle ne gibi alışveriş yaparız?

① Komşu il ve ilçelerle haberleşiriz, taşıtlarla gider geliriz, alış-veriş yaparız. Tatillerimizi geçirmek ve dinlenmek için seyahat ederiz.

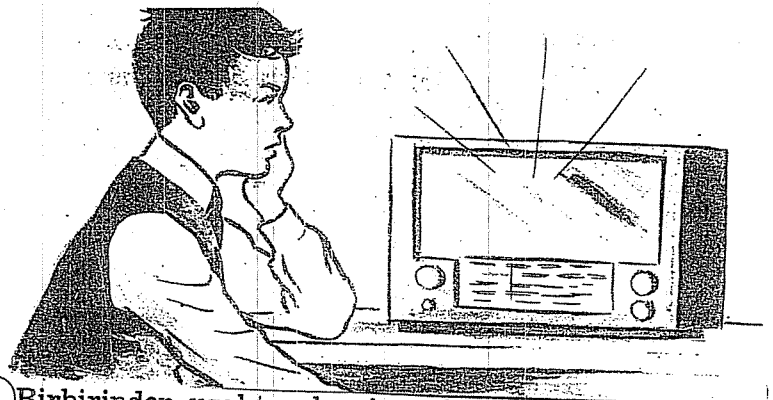

(2) Birbirinden uzakta olan insanların isteklerini, duygularını, düşüncelerini veya bir haberi duyurmalarına haberleşme denir.

Eski zamanlarda insanlar ışık ve dumanla, habercilerle veya davul çalarak haberleşirlerdi.

Uzaktaki yakınlarımız ve tanıdıklarımızla haberleşerek birçok istek ve ihtiyaçlarımızı sağlarız. Birçok tehlike ve kazaları haberleşerek önleriz. Haberleşme bütün hayatımız boyunca her işimizde fayda sağlar.

Mektup, telefon, telgraf, telsiz ve telsiz telefonla haberleşiriz.

(3) Önce zarfın sol üst köşesine adımızı, soyadımızı, adresimizi yazarız. Zarfın ortasına mektubu göndereceğimiz kimsenin adını, soyadını, adresini, sonra mektubun gideceği yerin adını yazarız. Sağ üst köşeye posta pulu yapıştırıp postaneye veririz.

1 - Adi mektup, 2 - Taahhütlü mektup, 3 - İadeli taahhütlü mektup, 4 - Uçakla, 5 - Özel ulak, 6 - Taksili mektup olmak üzere 6 çeşit mektup yollarız.

Adi mektuba 50, taahhütlü mektuba 100, iadeli taahhütlüye 150, uçakla 60, özel ulak mektuba 220 kuruşluk posta pulu yapıştırmak gerekir. Taksili mektuba pul yapıştırılmaz. Bu mektubun pul ücretini, mektubu alan kimse iki misli pul ücreti vererek öder.

Hazırlanmış kartlara yazılan ve 30 kuruşluk pulla gönderilen açık mektuplara kartpostal denir.

Mektubun içinde kıymetli bir kâğıt olursa veya mektubun gönderdiğimiz kimse tarafından alınıp alınmadığını öğrenmek istersek, iadeli taahhütlü mektup göndeririz.

(4) 1 - Adi telgraf, 2 - Elete (ELT) telgraf, 3 - Acele telgraf, 4 - Yıldırım telgraf olmak üzere dört çeşit telgraf çekilir. ELT telgraflardan 25 kelimeye kadar 250 kuruş, 25 kelimeden fazla olan her kelime için 12 kuruş ücret ödenir. Adi telgraflardan 10 kelimeye kadar 250 kuruş, fazlası için kelime başına 20 kuruş, acele telgraflardan 10 kelimeye kadar 500 kuruş, fazlası için kelime başına 40 kuruş ödenir. Yıldırım telgraflardan 10 kelimeye kadar 1250 kuruş, fazlası için kelime başına 100 kuruş ücret ödenir.

(5) Postaneden bir para veya paket kâğıdı alınır. Göndereceğimiz paranın miktarı veya paketin cinsi yazılır. Parayı veya paketi göndereceğimiz kimsenin adı, soyadı ve adresi, gideceği yer yazılır. Gönderme ücreti ödendikten sonra paket veya havale memurundan makbuz alınır.

Mektup ve telgrafları P.T.T. dağıtıcıları (müvezzi) dağıtır.

(6) İlçemiz komşu ilçelere, karayolu, demiryolu ve deniz yollariyle bağlanır.

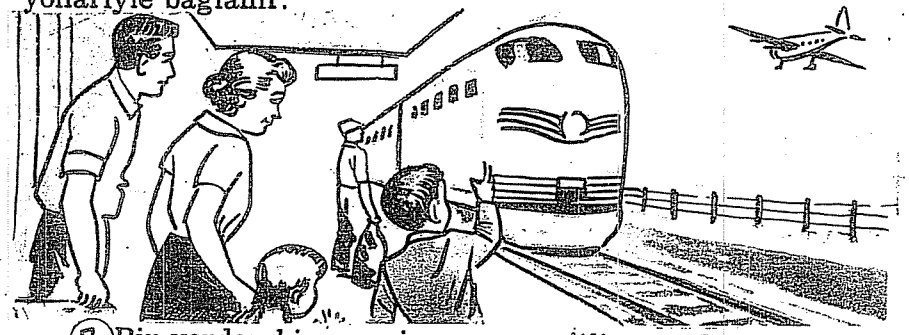

(7) Bir yerden bir yere insan ve çeşitli eşya taşıyan araçlara taşıt denir.

Taşıtlar : 1 - İnsan gücü ile, 2 - Hayvan gücü ile, 3 - Rüzgâr gücü ile, 4 - Motor gücü ile, 5 - Buhar gücü ile çalışırlar.

Motor gücü ile çalışan taşıtlar : 1 - Buharla, 2 - Akaryakıtla, 3 - Elektrikle, 4 - Atomla çalışan taşıtlar olmak üzere 4 çeşittir.

El arabası, bisiklet ve kayık, insan gücü ile çalışan taşıtlardır.

At arabası, öküz arabası, kağnı, hayvan gücü ile çalışan taşıtlardır.

(8) Taşıtlar çalıştıkları yerlere göre : 1 - Kara taşıtları,

2 - Su taşıtları, 3 - Hava taşıtları olmak üzere üçe ayrılırlar.

Otomobil, otobüs, troleybüs, minibüs, motosiklet, kamyon, kamyonet, trenler ve tramvaylar motorlu kara taşıtlarıdır.

Kayık, sandal, su motoru, mavna, sal, yelkenli, vapur, kotra, şilep, tanker ve savaş gemileri su taşıtlarıdır.

Uçak, helikopter ve füzeler, hava taşıtlarıdır.

(9) Otomobili yönetene şoför, uçağı yönetene pilot denir. Treni yönetene makinist, vapuru yönetene kaptan denir.

(10) Taşıt ve yayaların gidiş ve gelişini düzene koyan trafik polisidir.

Kırmızı lamba yanınca durmalı, sarı yanınca geçişe hazırlanmalı, yeşil yanınca geçmeliyiz.

(11) Taşıtlarda yaşlılara, küçük çocuklara, sakatlara ve kadınlara yer verelim. Yüksek sesle konuşup çevremizi rahatsız etmeyelim.

(12) Taşıtlara inip binerken, itişip kakışmayalım. Kalabalık olursa, sıraya girelim. Yaşlılara, çocuklara, kadınlara, sakatlara yardım edelim. Daima sağdan inip binelim. Taşıt durmdan inip binmek, taşıtlara asılmak çok tehlikelidir.

(13) İlçemiz, komşu il ve ilçelerle en çok tarım ürünleri alıp satarak alışveriş yapar. Haftanın çeşitli günlerinde pazarlar kurulur; bu pazarlarda çevre halkı ürünlerini, hayvanlarını satarlar, ihtiyaçlarını alıp ilçelerine dönerler.

ANNEME MEKTUP

Mektup yazdım anneme,
Zarfını da kapadım.
Zarfının üzerine
Adresi sıraladım.
Ben seni çok özledim,
Çabuk cevap yaz dedim.
Hasretine dayanmak,
O kadar zor ki senin.
Mektubumu alınca
Annem çok sevinecek.
İçini okuyunca,
Canım yavrum, diyecek.

Ahmet ÖKMEN

F | İLÇEMİZİ GELİŞTİRME VE GÜZELLEŞTİRME

① İlçemizdeki ormanları koruma ve çoğaltma bakımından bize düşen görevler nelerdir?
② Turizm davasına nasıl yardımcı olabiliriz?
③ Cadde ve sokaklarda nasıl hareket edeceğiz?
④ Boş zamanlarımızı nasıl değerlendiririz?

(1) Ormanların yurdumuza birçok yararları vardır. Ormanlar yurdumuzun süsü ve zenginlik kaynağıdır. Şehirlerimizi selden korur. Toprak aşınmasını önler. Ormanlardan kereste elde ederiz. Daha birçok yararları olan ormanları geliştirmek için bizler de üzerimize düşen ödevleri yaparız. Ormanlardan genç ağaçları kesmek, yangına sebep olmak zararlıdır. Ağaçsız yerlere ağaç dikmek yararlı olan şeydir.

(2) Yurdumuza turist çekebilmek için onları misafir edecek temiz ve güzel oteller, parklar, eğlence yerleri yapılmalıdır. Ülkemize gelen turistlerin başına toplanmayacağız, ona daima güler yüz gösterip, yardımına koşacağız.

İlçemizde bizim için çalışanlara saygı göstereceğiz, çocuk bahçelerini ve parkları iyi kullanıp koruyacağız.

(3) Cadde ve sokaklarda trafik kurallarına çok dikkat edeceğiz ve uyacağız.

(4) Gezi yaparak, okulun sosyal kollarında çalışarak, ağaç ve çiçek dikerek, kitap okuyarak, öğretici filim ve çocuk tiyatrolarına giderek, büyüklerimizin işlerine yardım ederek boş zamanlarımızı değerlendirmeliyiz.

Aşağıdaki test sorularını bilgilerinize dayanarak cevaplandırınız.

1 — Kızılay'ın bayrağı ..... üzerine ..... aylı bir bayraktır.
2 — Sivrisinekler ..... hastalığını bulaştırırlar.
3 — Yoksul çocuklara ..... Kurumu yardım eder.
4 — Adres zarfın ..... kısmına yazılır.
5 — Acele haberleşmek için ..... ederiz veya ..... çekeriz.
6 — Bütün ulusal bayram törenlerine ..... Marşı ile başlanır.
7 — Sevr Antlaşması Türkler için ..... demektir.
8 — Her Türk erkeği 20 yaşında ..... gider.
9 — İlçe merkezleri köylerden daha ..... tır.

1 — Ağaçlar, havanın karbondioksitini alır. ..... ☐
2 — Çam ve defne ağaçları yapraklarını döker. ..... ☐
3 — Sel, ekinlere çok faydalıdır. ..... ☐
4 — Setler ve barajlar, sel felâketini önler. ..... ☐
5 — En çabuk haberleşme, mektupla yapılır. ..... ☐
9 — Posta ile parayı, mektubun içinde göndeririz. ..... ☐
7 — Telgraf memuru Mors harflerini maniple ile yazar. ..... ☐
8 — Eskiden insanlar ateş ve dumanla haberleşirlerdi. ..... ☐
6 — Kurtuluş savaşlarına padişahlar başladı ..... ☐

1 — Yurdumuzda cumhuriyeti kuran kimdir?
☐ İnönü ☐ Atatürk ☐ Askerler

2 — Atatürk, hangi tarihte doğdu?
☐ 1923 ☐ 1881 ☐ 1453

3 — Cumhuriyet yönetimi nasıl yönetimdir?
☐ Kral yönetimi ☐ Halk yönetimi ☐ Asker yönetimi

4 — Cumhuriyet ne zaman kuruldu?
☐ 1920'de ☐ 1919'da ☐ 1923'te

5 — Nüfus sayımı kaç yılda bir yapılır?
☐ 3 yılda ☐ 5 yılda ☐ 4 yılda

6 — Genel yer hangisidir?
☐ Ev ☐ Özel araba ☐ Tiyatro

A) 1 — 19 mayıs 1919'da
2 — 30 ağustos
3 — Lozan Barışı ile
4 — İlk Cumhurbaşkanımız
5 — 10 kasım 1938'de
6 — Yurt savunmamız

B) ☐ sınırlarımız belli oldu.
☐ Atatürk Samsun'a çıktı.
☐ Zafer Bayramıdır.
☐ Askerler yapar.
☐ Atatürk'tür.
☐ Atatürk öldü.

UNITE IV.

SAĞLIĞIMIZI KORUYALIM

1. VÜCUDUMUZU TANIYALIM

① Vücudumuz kaç kısma ayrılır?
② Başlıca iç organlarımız ve görevleri nelerdir?
③ Beş duyu organlarımızın isimleri ve görevleri nelerdir?

(1) Vücudumuz baş, gövde, kol ve bacaklar diye üç kısma ayrılır.

(2) Başlıca iç organlarımız kalp, akciğer, karaciğer, mide ve bağırsaklardır.

Kalbimiz, kanın vücudumuzda dolaşmasını sağlar. Akciğerlerimiz, solunumu sağlar, kanı temizler. Karaciğerimiz, vücudumuzun şeker deposudur; kanımızda biriken zararlı maddeleri toplar ve dışarı atılmasına yardım eder. Midemiz, aldığımız besinlerin sindirilmesine yarar. Bağırsaklarımız, sindirime yardım eder, vücudumuzdaki besin artıklarının dışarı atılmasını sağlar.

(3) Beş duyu organımız göz, kulak, burun, dil ve deridir. Gözümüz görme işini, kulağımız işitmeyi sağlar. Burnumuzla koku, dilimizle tad alırız. Derimiz dokunmayı sağlayan önemli organımızdır.

VÜCUDUMUZ

Gözlerimiz pencere, çeviririz her yere.
Bozulursa bir kere, dünya zindan bizlere.
Ağız, burun, kulaklar, hepsinin de yeri var.
Temizlenirse bunlar, o zaman işe yarar.
Vücudumuz makine gibi işler her zaman.
Yağlamazsak biz onu, duruverir, çok ziyan.

2. VÜCUDUMUZUN BAKIMI

① Vücudumuzu niçin temizleriz?
② Giyeceklerimizin temizliği niçin gereklidir?
③ Mevsimlere göre giyinmenin gereği nedir?
④ Çalışma, dinlenme, oyun ve eğlencede niçin dengeli hareket etmeliyiz?
⑤ Uykunun yararları nelerdir?
⑥ Mikrop nedir?
⑦ Açık havadan nasıl yararlanmalıdır?
⑧ Spor yapmalımıyız?

① Vücudumuzun hastalıklardan korunması için temiz tutulması gerekir. Temiz olmayan vücutlar, mikrop yuvasıdırlar.

Yemekten önce ve yemekten sonra elimizi, ağzımızı mutlaka yıkamalıyız.

Günde üç defa dişlerimizi fırçalamalıyız.

Vücudumuzu en az haftada bir kez yıkamalıyız.

② Giyeceklerimizin de temiz olması, sağlığımız için gereklidir. Çamaşırlarımızın sık sık yıkanması, elbiselerimizin temizlenip ütülenmesi bir sağlık gereğidir.

③ Mevsimlere göre giyinmek yoluyla vücut sıcaklığımızı koruruz. Kışın kalın, yazın ince giysiler giyilmelidir.

④ Çalışma, dinlenme, oyun ve eğlencede denge gereklidir. Çünkü: Belli bir süre çalışan insan, dinlenmek zorundadır. Dinlenmeğe zaman ayırmayan insanların sağlığı bozulur. Vücut uzun ve yorucu çalışmalara dayanamaz.

Hiç çalışmadan dinlenen kişiler de ruh sağlıklarını yitirirler. Bunlar gibi oyun ve eğlencenin de belli süreleri olmalıdır.

⑤ Uyku, en iyi dinlenme yoludur. Hele çocukların dinlenmeğe daha çok ihtiyacı vardır. Onların uyku süreleri daha uzundur. Üçüncü sınıf çağında olan çocukların uyku süresi en az dokuz saat olmalıdır.

⑥ Hastalıkların her çeşidini yapan, gözle görülmeyecek kadar küçük, zararlı canlılara mikrop denir.

Mikropların görülmesine yarayan ve doktorlarca kullanılan bir araçtır.

⑦ Açık hava, sağlam vücutlu olmamız için gerekli en önemli ihtiyaçtır. Açık hava akciğerlerimizin rahat çalışmasını sağlar. Mikrop taşımadığı için de sağlığa çok yararlıdır.

⑧ Spor da sağlığımız için çok faydalıdır. Vücudumuzdaki kasların gelişmesini sağlar. Hareket organlarımızı geliştirir, vücudumuza güç verir. Kuvvetli olan vücut mikroplara kolaylıkla karşı koyar.

HANGİSİNE BAŞLASAM

Hangisine başlasam,
Diye sordum ablama:
Yüzmek, koşmak, futbol mu?
Yoksa yüksek atlama?
Ablam dedi sporlar,
Yaşa göre değişir.
Çünkü bütün çocuklar,
Büyüdükçe gelişir.
Sizin için cimnastik
En faydalı spordur.
Büyüklerin yaptığı
Hem yorucu, hem zordur.
Şimdi senin sporun
Her gün biraz yol aşmak.
Açık, temiz havada
Gezmek, koşmak, oynamak.

Hakkı SUNAT

3. SAĞLIKLI BÜYÜMEK VE YAŞAMAK İÇİN İYİ BESLENME.

① Sağlığa yarayışlı besinler hangileridir?
② Neden çeşitli besinler yeriz?
③ Yiyeceklerimizi nasıl saklamalıyız?
④ Sağlıklı olmak neden iyidir?
⑤ Beslenmemizde nelere dikkat etmeliyiz?
⑥ Sofrada nelere dikkat etmeliyiz?

① Besinlerimizin çoğunu tarım ürünlerinden elde ederiz. Hayvanlardan elde ettiğimiz besinler de sağlığımız için çok önemlidir.

• Ekmek, yağlı besinler, sebze ve meyveler, süt, yumurta, etler, şekerli besinler sağlığa yarayışlı besinlerdir.

② Vücudumuz, yediğimiz besinlerle büyür ve gelişir. Her türlü besinin vücudumuzun gelişmesinde ayrı ayrı ödevleri vardır. Midemizi bir çeşit yemekle doldurmak doğru değildir. Her yemekte çeşitli yiyecekler yemeliyiz.

③ Yiyeceklerimizi temiz ve kapalı yerlerde saklamalıyız. Açıkta bırakılan yiyeceklerin üzerine, sinekler konar; sineklerin pis ayaklarındaki mikroplar, yiyeceklere bulaşır. Havadaki tozlar ve mikroplar, açık bırakılan yiyecekler üzerinde birikir. Fare ve kediler de açık bırakılan yiyeceklere zarar verirler.

④ Sağlam kafa, sağlam vücutta bulunur. Sağlığı yerinde olan çocuklar, derslerine daha iyi çalışır, daha çok başarı gösterirler. Böyle kimselerin kendilerine; ailelerine ve yurduna faydası olur.

⑤ Besinlerimizin taze olmasına, temizliğine çok dikkat etmelidir. Bayat, kokmuş, çürümüş besinler, faydalı olmadığı gibi bizleri hasta eder.

⑥ Sofrada gürültü etmeyelim. Ağzımızı kapayarak lokmamızı iyice çiğneyelim. Acele etmeden, kaşık, çatal ve bıçağı gereği gibi kullanalım. Peçetemize ağzımızı silmeyelim. Lokmayı yutmadan konuşmayalım ve gülmeyelim.

SAĞLIĞIMIZ

Hastalığı, gözle görünmeyecek kadar küçük mikroplar yapar. Her hastalığın mikrobu ayrıdır.

Sağlığımızı korumak için sağlık kurallarını bilmemiz gerekir. Yediğimiz sebze ve meyveleri iyice yıkayalım. İçtiğimiz suların temiz olmasına dikkat edelim. Vakitli vakitsiz yemek yemek, fayda yerine zarar verir. Yemeklerimizi belirli saatlerde yiyelim. Abur cubur yemek, mide ve bağırsaklarımızı bozar. Yediğimiz besinler çeşitli olmalıdır. Vücudumuzun ihtiyacı olan besinleri almazsak cılız, kansız oluruz. Gelişip büyüyemeyiz. Yiyeceklerimizi temiz ve kapalı yerlerde saklamalıyız. Açık yerlerde tutulan yiyeceklerin üzerine toz ve mikroplar konar. Fare ve sinek gibi mikrop taşıyan hayvanlar, çeşitli hastalık mikroplarını yiyeceklerimize bulaştırarak hasta olmamıza sebep olur.

Çalışıp yorulduktan sonra dinlenmek zorununu duyarız. Yorulan vücut ve zihnimizi dinlendirmek, yeniden kuvvet kabanmamızı sağlar. En iyi dinlenme, uyku ile olur.

Tifo, tifüs, frengi, kızıl, kızamık, verem gibi hastalıklar bulaşıcı hastalıklardır.

Hastaların kullandıkları eşyaları kullanmayalım. Yiyeceklerimize dikkat edelim, hastalanınca hemen doktora gidelim.

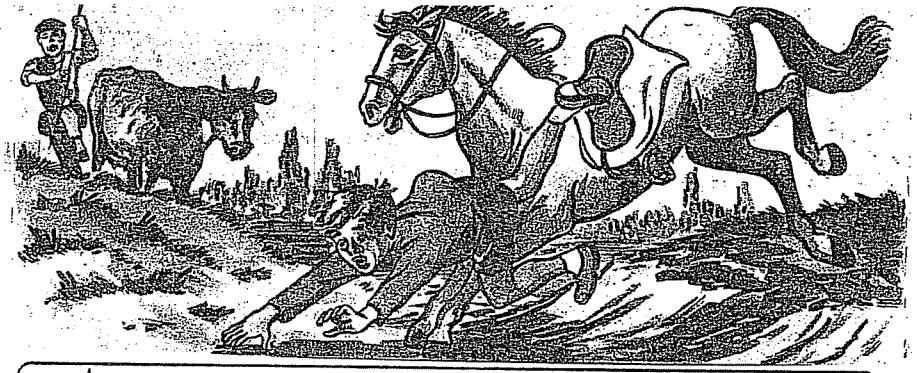

4. ÇOCUK HASTALIKLARI, KAZALARDAN KORUNMA VE İLK YARDIM, ÇEVREMİZİN SAĞLIĞINI KORUMADA BİZE DÜŞEN ÖDEVLER.....

① Başlıca çocuk hastalıkları nelerdir?
② Hastalığı yapan nedir?
③ Hasta olmamak için nelere dikkat etmeliyiz?
④ Kazalardan korunmak için nasıl hareket etmeliyiz?
⑤ Çevremizin sağlığını korumada bize düşen ödevler nelerdir?

① Kızıl, kızamık, boğmaca, kabakulak, çiçek gibi hastalıklardır.

② İnsan ve hayvanları hasta eden şey, gözle görünmeyecek kadar küçük canlı varlıklardır. Bunlara mikrop denir.

③ Hasta olmamak için : 1 - Temiz hava ve bol güneşli yerlerde oturmalı, 2 - Yiyeceklerimizin temiz, taze ve besleyici olmasına dikkat etmeli, 3 - Yemeklerimizi belirli saatlerde yemeli, 4 - Hastalardan veya hastaların eşyalarından mikrop almamalı, 5 - Giyeceklerimizi havanın durumuna göre ayarlamalı, 6 - Vücudumuzu üşütmemeli, 7 - Temizliğe önem vermeliyiz.

④ Kazalara karşı uyanık olacağız. Günlük hayatımızda başa gelecek kazaları unutmıyacağız ve her çeşit kazaya karşı hazırlıklı olmaya çalışacağız. Habersiz kazalar daha tehlikelidir. Trafik kurallarına dikkat edelim.

Kazaya uğrayanlara karşı ilk yardıma başvuralım. Örneğin, kan kaybetmemesi için ilk tedbirleri alalım, bayılanları sahatça yatıralım, şakak ve bilekleri kolonya ile ovalım. [illegible]dan sonra hemen doktora başvuralım.

⑤ Evimizi, sınıfımızı, okulumuzu ve çevremizi temiz tutacağız. Zamanında aşı olacağız, bulaşıcı hastalıklara yakalananlarla ilişkimizi keseceğiz, çevremiz için tehlikeli olan bulaşıcı hastalıkları en yakın sağlık teşkilâtına haber vereceğiz. Sağlığımıza zararı olan sivrisinek, tahtakurusu, bit, pire gibi hayvanlarla mücadele edeceğiz. Çevremizde kuduz hayvanlar varsa, kendimizi bunlardan koruyacağız ve yakın resmî dairelerdeki ilgililere haber vereceğiz. İçtiğimiz ve kullandığımız suların temiz olmasına çok dikkat edeceğiz.

SAĞLIĞIMIZ İÇİN

Neşeli ve canlı olan insanlar, sağlıklı insanlardır. Hasta insanlar, hareketsiz ve sessiz olurlar. Hastalık, çok kötü bir şeydir. Hasta insanın rengi solar, neşesiz olur. Böyle bir insan yaşadığı günlerden zevk almaz. Sağlam olmak için herşeyden önce, çeşitli besinler almak gereklidir. Çok yemek de faydalı değildir.

Yemeklerimizi iyi çiğneyeceğiz. İyi çiğnemezsek, midemiz yorulur. Yemeklerden önce sakın su içmeyelim. İştahımız kapanır.

İçtiğimiz sulara dikkat edelim. Temiz olsun. Üstü açık yerlerden sakın su içmeyelim. Zararlıdır.

Temizliğimize dikkat edelim. Sık sık banyo yapalım. Çamaşır değiştirelim. Açık havada oynayalım. Yattığımız odayı havalandıralım. Erken yatıp erken kalkalım. Yemeklerden sonra dişlerimizi fırçalamayı unutmayalım.

SAĞLAM KAFA, SAĞLAM VÜCUTTA BULUNUR.

KENDİMİZİ DENEYELİM

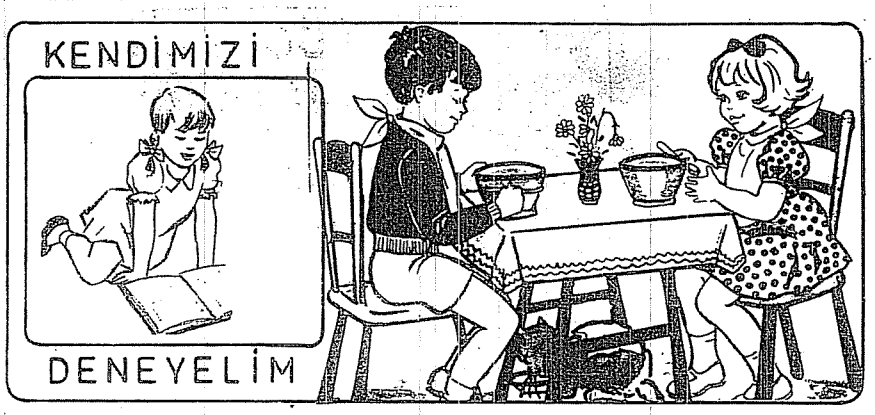

Aşağıdaki test sorularını bilgimize dayanarak cevaplandırınız.

1 — Vücudumuz ....., ..., kol ve bacaklar diye üçe ayrılır.
2 — Gözlerimiz ..... sağlar.
3 — Kalbimiz ..... benzer, ... dolaşımını sağlar.
4 — En iyi dinlenme ..... olur.
5 — Sağlığımızı korumak için ..... göre giyinmeliyiz.
6 — En iyi beslenme çeşitli ..... alarak yapılır.
7 — Sağlam kafa ..... bulunur.
8 — Sofrada ağzımızda yemek varken ..... ve ..... lıyız.
9 — Kızamık ..... hastalığıdır.
10 — Hastalığı ..... yapar.
11 — Hastalık yayan hayvanlara karşı ..... etmeliyiz.
12 — Hastaları ..... muayene ve tedavi eder.
13 — İlâçlarımızı ..... den alırız.
14 — Yemeklerimizi ..... saatlerde yemeliyiz.

1 — Verem, çocuk hastalığıdır. ..... ☐
2 — Hasta olduğumuz zaman, doktora başvururuz ..... ☐
3 — Açık hava ve bol güneş sağlığımız için gereklidir. ..... ☐
4 — Kabakulak, bulaşıcı hastalıktır. ..... ☐
5 — Doktorun verdiği ilâçları hastalara vermeye ilk yardım denir. ... ☐
6 — Yumurta bitkilerden elde ettiğimiz bir gıdadır. ..... ☐
7 — Besinlerimizin taze ve temiz olması gereklidir. ..... ☐
8 — Sağlığı yerinde olan çocuklar, çalışkan olurlar. ..... ☐
9 — Abur cubur yemek sağlığımıza faydalıdır ..... ☐
10 — Vakitsiz yemek yemek midemizi bozar ..... ☐
11 — Sebze ve meyveleri iyice yıkamak doğru değildir ..... ☐
12 — Akciğerlerde besinler sindirilir. ..... ☐
13 — Kulağımız, beş duyu organımızdandır. ..... ☐

1 — Vücudumuz kaç kısma ayrılır?
☐ Üç kısma ☐ Beş kısma ☐ Sekiz kısma

2 — Dokunma duyumuz hangisidir?
☐ Burnumuz ☐ Dilimiz ☐ Derimiz

3 — Kanımızı temizleyen iç organımız hangisidir?
☐ Midemiz ☐ Akciğerlerimiz ☐ Bağırsaklarımız

ÜNİTE V. YERYÜZÜ VE GÖKYÜZÜNDE GÖRDÜKLERİMİZ

A ÇEVREMİZDE GÖRDÜKLERİMİZ

① Tepe, deniz, ada ve yarımada neye denir?
② Dünyamız nasıl meydana gelmiştir?
③ Havanın canlılara faydaları nelerdir?
④ İçme sularımız nerelerden sağlanır en iyi içme suyu hangisidir?
⑤ Koy ve körfez neye denir?
⑥ İskele ve liman neye denir?
⑦ Balıkçılık ve balığın yurt için önemi nelerdir?
⑧ Plaj nereye denir, denizde yıkanırken nelere dikkat etmelidir?
⑨ Dünyamızda su nerelerde bulunur?

(1) Yeryüzündeki alçak yükseltilere tepe, geniş uçsuz bucaksız gibi görünen sulara deniz, dört yanı su ile çevrili kara parçalarına ada denir.

Karaların denizlere doğru olan çıkıntılarına burun denir. Çıkıntı çok büyük olursa, yarımada adı verilir. Yarımadanın üç yanı su ile çevrili olur.

(2) Dünyamız, güneşten kopmuş bir parçadır. Çok eski zamanlarda güneşten kopan dünyamız, uzun senelerden sonra soğumuş bugünkü durumunu almıştır.

Dünyamız, yuvarlak top biçimindedir. Kutupları basıktır. Dünyamızın dörtte üçünü denizler, dörtte birini karalar kaplar.

Dünyamızın etrafını renksiz bir gaz olan hava sarmıştır. Buna atmosfer denir.

(3) Canlıları yaşatan en önemli şey havadır. Canlılar, solunum dediğimiz olayla havayı alıp verirler. Temiz hava, sağlığımız için çok önemlidir. Odamızın, sınıfımızın kirlenen havasını sık sık temizlemeliyiz. Açık havada daima temiz hava bulunur.

(4) İçme sularımızı çeşmelerden, kuyulardan, kaynaklardan alırız. Yeraltından burgularla delinerek çıkarılan sulara artezyen kuyuları denir. En iyi içme suyu, kaynak suyudur.

(5) Denizin karaya doğru olan küçük girintilerine koy, büyük girintilerine körfez denir.

(6) Çeşitli su taşıtlarının yolcu ve yük alıp vermeleri için deniz kenarlarında yapılan yerlere iskele denir.

Su taşıtlarının barınmaları için yapılan yerlere liman denir. Limanlar, fırtınalara karşı kapalı olduğundan dalgasızdır.

(7) Balıkçılık ve balık, yurdumuzun büyük gelir kaynağıdır. Her yıl tutulan binlerce ton balık, yabancı ülkelere satılır. Karşılığında memleketimize para girer.

(8) Yazın insanların banyo yapması ve serinlemesi için deniz kenarında bulunan veya hazırlanan kumsal yerlere plaj denir.

Denizde çok kalmak, fayda yerine zarar verir. Yüzme bilmeyenler, derin yerlere girmemelidir.

(9) Tabiatta su, yeraltında, büyük su birikintileri halinde, dere, ırmak, çay, göl ve denizlerde bulunur.

Kaynak suları gibi yeraltından çıkan şifalı sıcak suların bulunduğu yerlere, kaplıca denir. Böyle yerlere ılıca da denir.

Yeraltından çıkan bazı kaynak sularının içerisinde erimiş madenler vardır. Bu madenlerin vücuda faydalı olanları vardır. Böylece içerisinde erimiş madenler bulunan sulara maden suları denir.

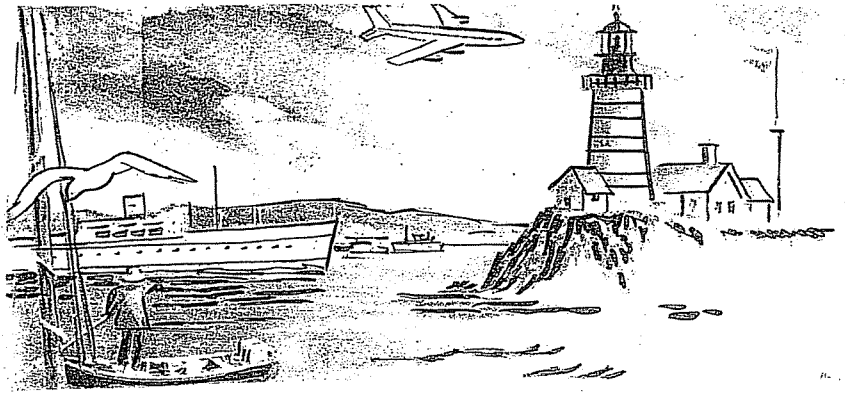

D E N İ Z

Deniz, deniz mavi deniz,
O ne güzel şey bilseniz,
Faydasını, zararını,
Söyleyeyim dinleyiniz.

Görüp azgın dalgaları
Telâş alır vapurları,
Binbir zahmet, tehlikeler,
Bir aşağı, bir yukarı.

Neden sonra durgunlaşır,
Yeşil, mavi renkler taşır.
Kıyısında dalgacıklar,
Hem söyleşir, hem oynaşır.

Bugün deniz sessiz yine,
Mavileşmiş bak rengine.
Kayık, sandal, yelkenliler,
Açılmışlar hep engine.

Bu hal uzun sürer sanma,
Hemen coşar, hiç aldanma.
İyi yüzme bilmiyorsan,
Sakın girme ve yıkanma.

Deniz yüzme bilenedir,
Güvenerek girenedir.
Böylesini sever, okşar,
Sanırsın ki bir annedir.

Zeki OZAN

S U

Buhar olur uçarsın,
Yağmur olur yağarsın.
Bunu nasıl yaparsın,
Gel bunu bana söyle?

Bulanır durulursun,
Kar olur savrulursun,
Sır olur kaybolursun,
Bu nasıl iştir böyle?

Toprak içer çimenlenir,
Yolcu içer dinlenir,
Kurt kuş içer dillenir,
O, nasıl güçtür öyle?

Buhar olur uçarsın,
Yağmur olur yağarsın,
Bunu nasıl yaparsın,
Gel bunu bana söyle?

Halil VURAL

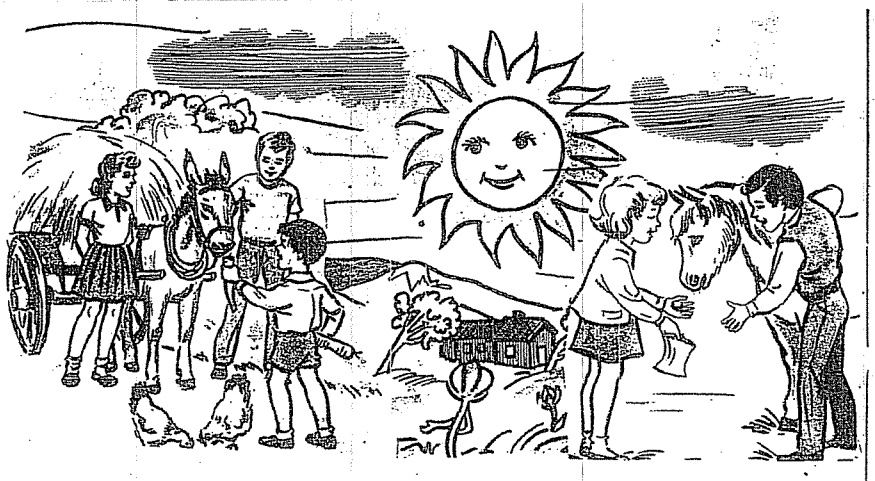

B | GÜNDÜZ GÖKYÜZÜ

① Gündüz gök yüzünde neler görülür?
② Bulutlar nasıl meydana gelir?
③ Güneş nedir?
Güneş hangi mevsimde fazla ısıtır hangi mevsimde az ısıtır?
④ Gölge nedir?
⑤ Güneş dünyamıza neler verir?
⑥ Rüzgârlar nasıl meydana gelir?
⑦ Dünyamızın kaç türlü hareketi
⑧ Mevsim nasıl meydana gelir?
⑨ Gece ve gündüz nasıl olur?

① Dünyamızı çevreleyen güneş ve yıldızların içinde bulunduğu geniş boşluğa gökyüzü denir. Bu boşluğa «Uzay» adı da verilir.

- Gündüz gökyüzünde güneş ve bulutlar görünür.
- Güneşli zamanlarda havanın rengi mavi görünür.
- Bulutlu havalarda gökyüzü, kül renginde görünür.

② Yeryüzünde güneşin etkisi ile buharlaşan su, gökyüzüne yükselir. Gökyüzünde toplanan su buharları, bulutları meydana getirir. Soğuk tabakaya rastlayan bulutlardaki su buharı yoğunlaşarak yağmur, kar veya dolu olarak yeryüzüne düşer. Su, böylece tabiatta dolaşır.

- Denizi, yeri, gökle birleşik gibi gördüğümüz yere, ufuk denir.

③ Güneş, dünyamızı aydınlatan ve ısıtan, dünyamızdan çok büyük bir gök cismidir. Uzayda bulunan güneş, büyük bir ateş halinde olduğu yerde döner.

- Ateş renginde bir yuvarlak ve üzerinde siyah noktalar görürüz.
- Günün öğle saatinde güneş yeryüzünü çok ısıtır.
- Yaz mevsiminde çok, kış mevsiminde az ısıtır.

④ Işıkla karşılaşan cisimlerden ışık geçmez. O cismin karartısı yerde de görünür. Karartı halindeki bu şekle gölge denir.

- Güneş, doğarken ve batarken çok uzun, öğle saatlerinde, yani güneş tam tepemizde olduğu zaman çok kısadır

⑤ Güneş dünyamıza ısı ve ışık verir.

⑥ Isınan hava yükselince, yerinde boşluk kalır. Bu boşluğu, aşağılarda bulunan soğuk hava doldurur. Havanın bu şekilde yer değiştirmesinden rüzgâr meydana gelir.

- Poyraz, karayel, keşişleme, kıble, lodos, yıldız, gündoğusu, günbatısı rüzgârları eser. Doğudan gündoğusu, batıdan günbatısı, kuzeyden yıldız, güneyden kıble, kuzey-doğudan poyraz, güney-doğudan keşişleme, güney-batıdan lodos, kuzey-batıdan karayel eser.

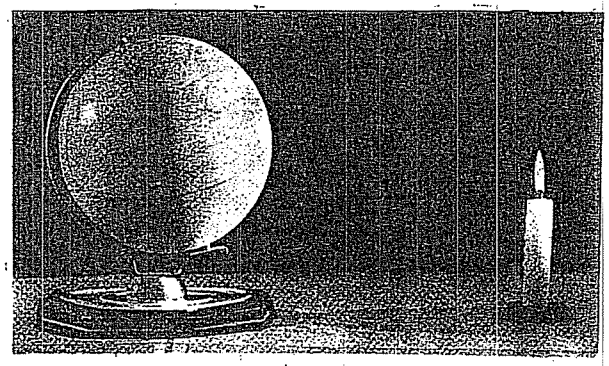

⑦ Dünyamızın iki türlü hareketi vardır. Birisi kendi etrafında, diğeri güneşin etrafındadır.

⑧ Dünyanın güneş etrafında dönmesinden mevsimler meydana gelir. Bu dönüş bir yılda (365 günde) tamamlanır.

⑨ Dünyanın kendi etrafında dönmesinden gece ve gündüz meydana gelir. Dünya bu dönüşünü bir günde (24 saatte) tamamlar. Bu dönüşte güneş ışığını gören yerlerde gündüz, göremeyen yerlerde gece olur.

C | GECE GÖKYÜZÜ, GÖKYÜZÜ YOLCULUĞU

① Gece gökyüzü ve dünyamız niçin karanlık olur?
② Ay nedir?
③ Gökteki yıldızlar göründükleri gibi küçük müdürler?
④ Yıldızların hepsi aynı yerde mi dururlar?
⑤ Yer değiştirmeyen burçlar varmıdır?
⑥ Kutup yıldızı nerede bulunur?
⑦ Gökyüzü yolculuğu hakkında neler biliyorsunuz?

(1) Gece gökyüzünde ay ve sayısız yıldızlar görünür, gece leyin dünyamız Güneşten ışık alamadığı için karanlık olur.

(2) Ay, dünyamızın uydusu olan bir gök cismidir. Ay, dünyamızın etrafında döner. Dünya çevresini 30 günde dolaşır. Bir gök cisminin çevresinde dolaşan öteki gök cismine UYDU denir.

Ay, güneş ışığını yansıtır. Kendisinde ışık ve ısı yoktur. Halbuki güneş, ısı ve ışık kaynağıdır.

Ay, dünyamızdan 49 defa küçüktür.

Ayın ilk görünüş haline «hilâl» denir.

Ayın, yuvarlak haline «DOLUNAY» denir.

Ayın bir haftalık görünüş haline «dördün» denir.

(3) Gökteki yıldızların dünyamızdan büyük ve küçük olanları vardır. Yıldızların çoğu dünyamızdan milyonlarca kilometre uzakta oldukları için, bize küçük görünürler.

Gökte görülen yıldızların çoğu ışığını güneşten alarak yansıtırlar. Bazılarının da güneş gibi ışıkları vardır.

(4) Yıldızların bazıları oldukları yerde durur, bazıları da gezerler. Oldukları yerde durmayan yıldızlara, «gezegen yıldızlar» denir.

Gündüz güneş ışığı, yıldızların ışığından çok kuvvetli olduğu için yıldızları göremeyiz.

(5) Dünyamızın kuzeyinde yer değiştirmeyen (Büyük Ayı) ve (Küçük Ayı) olmak üzere iki burç vardır.

(6) Kutup yıldızı Küçük Ayı'nın kuyruk ucundaki en parlak yıldızdır. Kutup yıldızı daima kuzeyi gösterir ve dört ana yönü bulmaya yarar.

Gökyüzünde sayısız yıldızların meydana getirdiği ışıklı yola «Samanyolu» denir.

(7) İnsanlar çok eskiden beri gökyüzünü merak etmişlerdir. Son zamanlarda bilim ve teknikteki büyük ilerlemeler; yapma uydular (özel taşıtlar) insanları aya gitmeye sevketmiştir. Uzun ve pahalı deneme yolculukları sayesinde, çok yakın bir zamanda insanlar aya ve diğer gezegenlere gideceklerdir. Gökyüzü yolculuğunda, Amerika ve Rusya bugüne kadar çok denemeler yapmış ve olumlu sonuçlar almışlardır. Amerikalı ilim adamları 1969 yılı içerisinde aya insanın gideceğini açıklamışlardır. Uzay denemelerinde yolculuk yapan insanlara «astronot» denir.

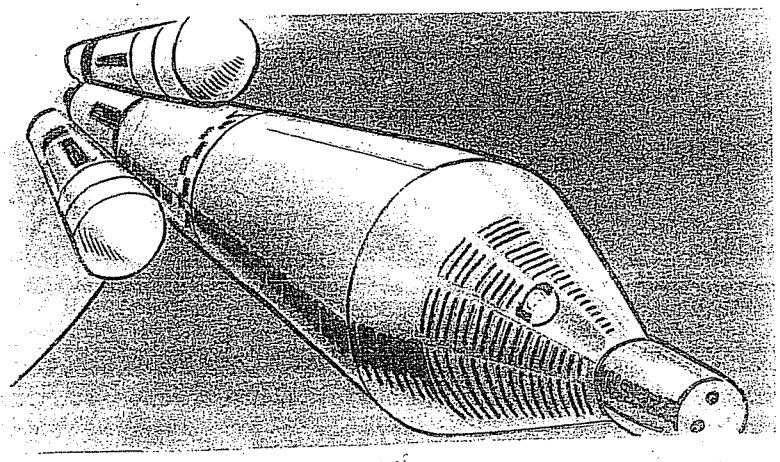

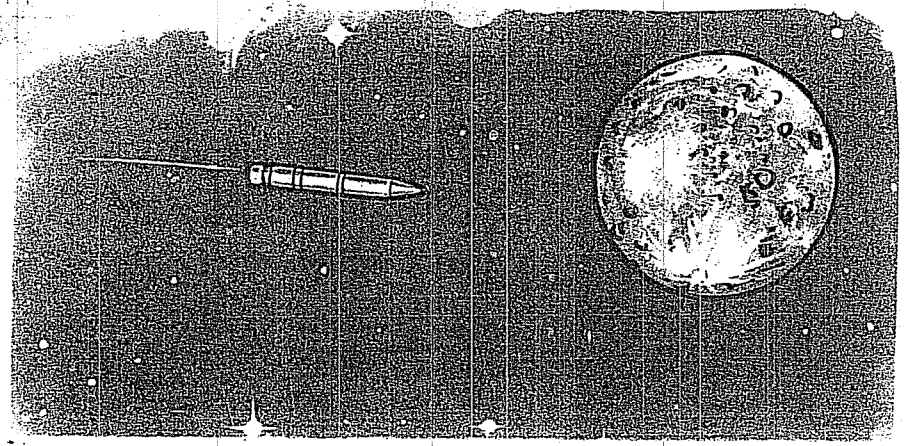

UZAY YOLCULUĞU

İlk yapma uyduların 1957 yılında uçurulmasıyla uzay çağı başlamış oldu. Uzaya taşıt gönderme işi başarıldıktan sonra, sıra insanların gönderilmesine geliyordu.

Bu yoldaki çalışmalar ilerletildi. İlk insan uzaya 1961 yılında gönderildi. Bu tarihten sonra Amerika Birleşik Devletleri ve Rusya, çeşitli deneyler için birçok defa, içinde insan bulunan yapma uyduları uzaya gönderdiler.

Deneylerin sonucu alınır alınmaz, geliştirilmiş taşıtlarla insanlar, öteki gök cisimlerine yolculuk yapacaklar.

Uzay yolculuğu yapmış korkusuz öncülerin yayımlanan anıları, insanı şaşırtacak çeşitli bilgilerle doludur.

Çağımız, büyük bir ilerleme çağıdır. Yakın bir gelecekte, uzayın daha bilmediğimiz yönlerini, açıklıkla öğreneceğiz.

GÖKYÜZÜ

Sonsuz olan gökyüzüne bakınca,
Ürperiyor içim yıldız akınca.
Çoğu güneşten alıyor ışığı,
Kimi uzak, kimi sanki yakınca.
İşte bu ay, şu da çoban yıldızı,
Bayrağımın güzel, nazlı şen kızı.
Bulutların arasından geçerken,
Süzülüyor, ayın artıyor hızı.
Kutup yıldızıyla bulunur yönler,
Pusulamın ibresi hep ona döner.
Güneş dünyamızı aydınlatınca
Bütün yıldızların ışığı söner.

Ahmet ÖKMEN

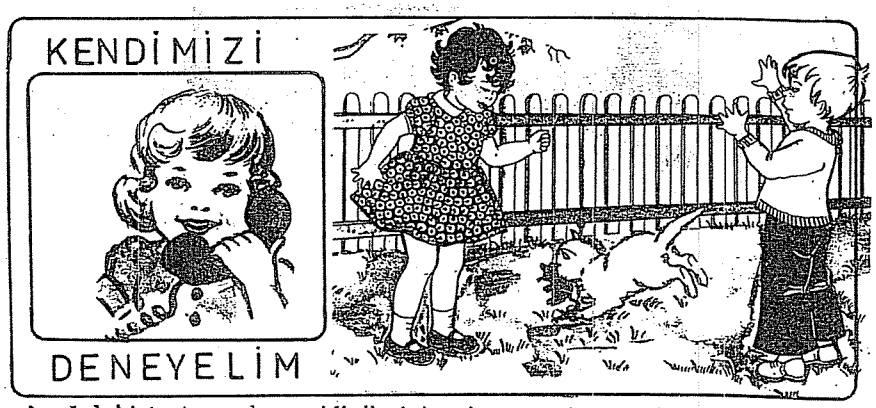

Aşağıdaki test sorularını bilgilerinize dayanarak cevaplandırınız.

1 — Yurdumuzun ..... yanı ..... çevrilidir.
2 — Her yanı su ile çevrili kara parçasına ..... denir.
3 — Denizde yıkanmak için yapılan yerlere ..... denir.
4 — Ay ışığını ..... ten alır ve ..... ya yansıtır.
5 — Dünyamızın etrafını kaplayan mavi boşluğa ..... denir.
6 — Dünyamız ..... ten kopmuş bir parçadır.
7 — Dünya gece ..... ten ışık alamaz.
8 — Ay ..... uydusudur.
9 — Dünyanın güneş etrafında dönmesinden ..... meydana gelir.

1 — Yıldızlar da bir güneş gibidir. ..... ☐
2 — Güneşten büyük olan yıldızlar vardır. ..... ☐
3 — Kutup Yıldızı doğuda bulunur. ..... ☐
4 — Gemiler, yük ve yolcuları iskele ve rıhtımlardan alırlar. ..... ☐
5 — Fırtınalı havada su taşıtları koylarda barınırlar. ..... ☐
6 — Kıyılarda yaşayan insanlar en çok çiftçilik yaparlar. ..... ☐
7 — Güneş çok büyük bir ateş parçasıdır. ..... ☐
8 — Ayın yuvarlak görünüşüne «dördün» denir. ..... ☐
9 — Bir arada toplu bulunan yıldızlara (burç) denir. ..... ☐

1 — Karaların denize doğru uzanan kısmına ne denir?
☐ Ada ☐ Koy ☐ Burun
2 — Gemiler nerden yük alıp verirler?
☐ Rıhtımdan ☐ Körfezden ☐ Sahilden
3 — Ayın ilk görünüşüne ne denir?
☐ Hilâl ☐ Dolunay ☐ Dördün
4 — Uzayda deneme yolculuğu yapan insanlara ne denir?
☐ Makinist ☐ Astronot ☐ Pilot
5 — Dünyanın kendi etrafında dönmesinden, ne meydana gelir?
☐ Mevsimler ☐ Rüzgârlar ☐ Gece ve gündüz
6 — Dünya güneş etrafındaki dönüşünü kaç günde tamamlar?
☐ 350 günde ☐ 368 günde ☐ 365 günde
7 — Havanın rengi nasıldır?
☐ Yeşil ☐ Mavi ☐ Siyah

ÜNİTE VI.

KÖYÜ TANIYALIM

A GÖRDÜĞÜM KÖY

① Köy yolları ve evleri nasıldır?
② Köyler nerelerde kurulur?
③ Köy şehir ve kasaba arasındaki ayrıntılar nelerdir?
④ Köyde yaşayanlarla şehirde yaşayanların işleri arasındaki ayrıntılar nelerdir?
⑤ Köyün ortak malları nelerdir?

① Köy yolları, genellikle ham yol dediğimiz toprak yollardır. Az sayıda köy yolu asfaltlanmış, ya da çakıl döşelidir.

Yurdumuzun pek çok köyündeki evler, tek katlı toprak damlı evlerdir. Çok yağış alan bölgelerimizdeki köy evleri, çatılı ve kiremit örtülüdür. Genellikle köylerimizdeki evler, bir iki odalı, hayvan ağılı ve tavlalarıyla bitişik, pek azında tuvalet olan ilkel yapılardır.

② Köyler, bir su kıyısında, bir dağ yamacında, bir orman yakınında kurulmuşlardır. Bu üç özelliği birden taşıyan köyler azdır. Birçok köyümüzde ise, bu özelliklerin hiçbiri bulunmaz.

③ Köyler, küçük yerleşme alanlarıdır. Yapıları plansızdır. Kasaba ve şehirler, geniş alanlarda kurulmuşlardır. Yapıları büyük ve çok katlıdır. Bakımlı ve güzeldir. Yolları geniş ve düzgündür. Bu özellikler köylerde bulunmaz.

④ Köyde yaşayanlar; tarım, hayvancılık ve orman işlerinde çalışırlar. Şehirde yaşayanlar; memurlar, endüstri işçileri ve sanatla uğraşan insanlardır.

Okul, cami, çeşme, mer'a ve çayırlar, köy odaları, köyün ortak mallarıdır.

⑤ Köyde otel yoktur. Köye gelen yabancı bir yolcu, konuk odasında yatırılır.

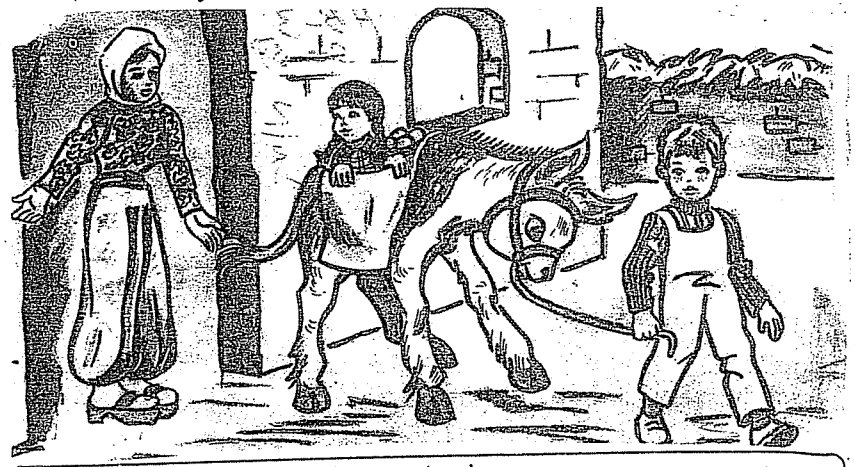

B ÇİFTÇİNİN HAYATI

① Köyde yaşayan insanlar ne işle uğraşırlar?
② Çiftçi ailesindeki iş bölümü nasıldır?
③ Çiftçi ailesinin geçim kaynakları nelerdir?
④ Toprağın işlenmesi ve sulanması nasıl olur?
⑤ Toprağın gübrelenmesi nasıl yapılır?
⑥ Hayvan barınakları, bakımı ve beslenmesi nasıl olur?
⑦ Köyün örf ve adetleri nelerdir?
⑧ Çiftçi ailesindeki gelişmeler nelerdir?

① Köyde yaşayan insanlar, tarım işleri ile uğraşırlar. Her çeşit tahıl ekimi, meyvacılık, balıkçılık, arıcılık, tavukçuluk, hayvancılık, köylülerin yaptıkları başlıca tarım işleridir.

② Köy ailesinde en büyük görev kadınlara düşer. Anne, hem ev işlerini hem de tarım işlerini birlikte yetiştirmek zorundadır. Köy ailesinde çalışıp, işlere ortak olmayan kişi yoktur. En küçük ve en büyük, eli iş tuttuğu sürece çalışmak zorundadır.

(3) Çiftçi ailesinin geçim kaynakları; tarla, bağ, bahçe, endüstri ham ürünleri olan zeytin, fındık gibi tarım işleri, tarımın bir kolu olan hayvancılık ve ormancılıktır.

(4) Çiftçi toprağı, tarım araçlarıyla işler. Geçimini sağlayacak tarım bitkilerini eker. Bunlardan, sulanması gerekenleri çoğu defa ilkel yollarla sular. Pek az köyümüzde ise, modern sulama yapılır. Köylerimizdeki sulama, çok önemli bir devlet sorunudur. Hükümetimizin bir organı olan, Toprak - Su Genel Müdürlüğü, sulama işi üzerinde önemli çalışmalar yapmaktadır.

(5) Toprak, işlendikçe ekilen ve dikilen bitkiyi besleme gücünü yitirir. Bunun için gübrelenmesi gerekir. Köylü tarlasını köylerimizin çoğunda dinlendirmek yoluyla güçlendirir. Hayvan gübresini yakacak olarak kullanmayan orman bölgelerimizdeki köylüler, tarlalarını bunlarla gübrelerler. Son yıllarda tarımda meydana gelen ilerlemeler, yurdumuzda gübre kullanmayı gerekli kılmıştır. Yurt dışından getirtilen gübreler, köylülerimizce kapışılır. Yurt içinde de sunî gübre fabrikaları kurulmuştur. Bunları yeni fabrikalar izlemektedir.

(6) Köylünün geçim kaynaklarından biri de hayvancılıktır. Ancak, köylerimizde bilim yoluyla hayvancılık son yıllarda uygulanmağa başlanmıştır. Bakım ve beslenme, ilkel yollarla yapıldığından, verim de azdır. Barınak, bakım ve beslenme yanında son yıllarda iyi cins hayvan türü elde etme çabaları olumlu sonuçlar vermeğe başlamıştır. Bu işte de köylünün en yakın yardımcısı devlettir.

(7) Türk köylüsü, konukseverdir. Büyüğüne saygı, küçüğüne sevgi ile bağlıdır. Birlik ve yardımlaşma ruhu ile çalışır. Fakir ve düşkünlere elini uzatır.

Bayram ve düğünler, yılların getirdiği gelenek ve törelere bağlı olarak kutlanır.

Şehir köyün pazar yeridir. Çeşitli ihtiyaçlarını şehirden giderir. Şehirlerin besin ihtiyaçlarından çoğu da köylerden sağlanır. Köy ve şehir, bir tümün ayrılmaz parçalarıdır.

(8) Çiftçi ailesinin tüm yaşantısı baştanbaşa iyiye doğru gelişmeğe başlamıştır. Tarımda, tarım araçlarında, konutta, okumada... Şimdi radyosu olmayan köylü ailesi, çok azalmıştır. Okulu olmayan köyler de öyle...

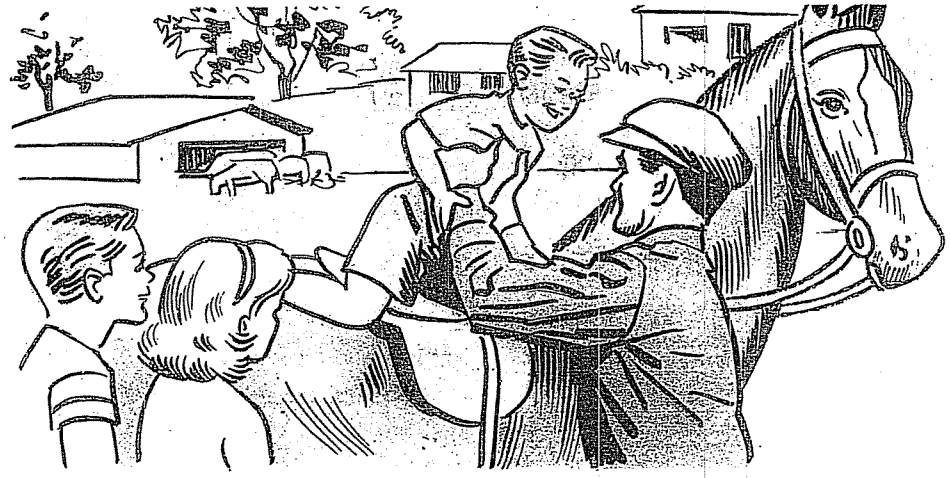

C | KÖYDE BERABER YAŞAMA

① Köyün yöneticileri kimlerdir?
② Köy yöneticilerini kim seçer?
③ Köylünün birlikte yaptıkları işler nelerdir?
④ Köyler arasındaki ilişkiler nelerdir?
⑤ Köyde sağlık kurumları var-mıdır?

(1) Köyün yöneticileri; muhtar, ihtiyar meclisi, köy öğretmeni, imam, bekçi ve korucudur.

(2) Köy yöneticilerinden, muhtar ve ihtiyar meclisini köylü kendisi seçer.

* Muhtar ve ihtiyar meclisi seçimi dört yılda bir yapılır.

(3) Köy ortak mallarının bakım, onarım ve yapım işini birlikte yapar. Özel çalışmalarında bir ailenin başaramayacağı işleri de yine imece yoluyla birlikte yapar. Hayvanları birlikte otlatır.

(4) Komşu köyler, birbirleriyle sıkı ilişkiler kurarlar. Özellikle köy yolları çalışmalarında, ortak yaylım ve mer'a, orman işleri, sulama gibi ortaklaşmayı gerektiren işlerde iyi bir anlayışla çalışırlar. Komşu köylerle evlenme yoluyla akrabalıklar kurarlar.

(5) Pek çok köyümüzde sağlık kurumu olmadığı gibi, sağlık memurları da yoktur. Ancak, yeni yeni ebeler, sağlık memurları bulundurulan köylerimiz olmaktadır. Sağlık memuru ve ebe bulunmayan köylere, gezici sağlık memuru ve ebe, sık sık giderek, köyün sağlık işleriyle ilgilenir. İyi hayvan cinsi yetiştirmek için aşım durakları ve sağlık dispanserleri yapımına başlanmıştır.

Ç | ÇİFTÇİYE SAYGI SEBEPLERİ

① Buğdayımızı yetiştiren köylüye saygı.	③ Türk köylüsünün konukseverliğini anlatınız.
② Tarımsal ürünlerimizin yetiştiricisi köylüye saygı.	④ Köylü kışın ne iş görür.

(1) Türk ulusu ekmeğine, kutsal kitabına duyduğu saygıyı duyar. Yerde gördüğü ekmek parçasını öperek kaldırır. Ekmeklik ürününü yetiştiren köylüsüne de duyduğu saygı böyle olmalıdır.

(2) Ayrıca, tüm besinlerinin yetiştiricisi köylüdür. Sebzesini köylü, et, yumurta, süt ve meyvasını da köylü yetiştirir. Türk köylüsüne saygı borçtur.

(3) Türk köylüsü, konukseverdir. Hiçbir kişi bir Türk köyünde, açıkta kaldığını, aç kaldığını söyleyemez. Türk köylüsü kendi yemez, konuğuna yedirir. Yatağını konuğuna hazırlar. Tek odalı evini konuğuna verir.

(4) Köylünün kışın, hayvanlarının bakımından başka işi yoktur. O her şeyiyle ailesini yazdan kışa hazırlamıştır. Bu onun için bir zorunluluktur.

Hayvan bakımından başka işi olmayan köylü, kışın bol bol eğlenir. Komşularına ve komşu köylere konuk gider. Konuk ağırlar. Türlü el işlerinde çalışırlar. Kilim, çorap, hasır dokurlar. Ağaç işleriyle uğraşırlar. Sürek avları düzenlerler.

Onların bilgi ve görgülerini arttırmak için elimizden geleni yapmalıyız. Şehirde yardımcıları olmalıyız.

KENDİMİZİ DENEYELİM

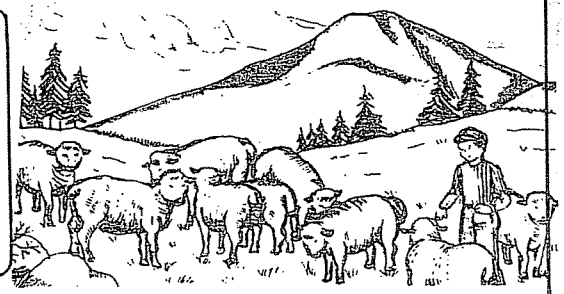

Aşağıdaki test sorularını bilgilerinize dayanarak cevaplandırınız.

1 — Köylü ..... efendisidir.

2 — Köy muhtarı ..... yılda bir yeniden seçilir.

3 — Köylünün ..... işlerinde yardımlaşmasına imece denir.

1 — Köy korucusu, köylünün malını, canını korur. ..... ☐

2 — Bir okul açmak, bin hapishane kapatmak demektir. ..... ☐

3 — Salgın hastalıkları köy muhtarı hükümete haber verir. ..... ☐

1 — Muhtarı kim seçer?

☐ Kaymakam ☐ Köy halkı ☐ Köy

2 — Nüfusu 2000 den az olan topluluğa ne denir?

☐ Köy ☐ İlçe ☐ Bucak

3 — Köylüler en çok hangi işlerle uğraşır?

☐ Sanatla ☐ Çiftçilikle ☐ Memurlukla

4 — Köyde güvenliği kim sağlar?

☐ Kır bekçisi ☐ Öğretmen ☐ Korucu

5 — Köyü kim yönetir?

☐ İmam ☐ Muhtar ☐ Kaymakam

A)	B)
1 — Köylülerin birlikte yaptıkları işlere	☐ Köy denir
2 — Tahılları	☐ Konukseverdir
3 — Köylüler	☐ İmece denir
4 — Nüfusu 2000'den az olan yerlere	☐ Avcılıkta
5 — Köylerde en çok yapılan spor	☐ K[illegible]tir

ÜNİTE VII.

ÇEVREMİZDE KULLANDIĞIMIZ ALET VE MAKİNALAR

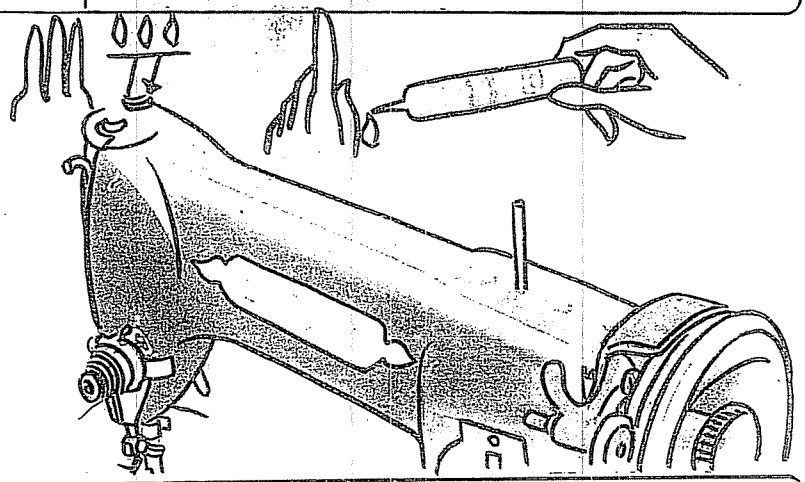

A. EVİMİZDE KULLANDIĞIMIZ ALET VE MAKİNALAR

① Makina ve aletler olmasaydı ne yapardık?
② Evimde kullandığımız alet ve makinalar nelerdir?
③ Evimizde kullandığımız alet ve makinalarla hangi işlerimizi yaparız?

(1) İşlerimizi alet ve makinalarla çabuk ve kolay yaparız.

Bugün kullandığımız alet ve makinalar olmasaydı ilk insanların yaşayışından farksız bir hayatımız olurdu.

(2) Evimizde kullandığımız başlıca alet ve makinalar : Makas, keser, pense, balta, kahve değirmeni, et makinası, dikiş makinası, çamaşır makinası, buzdolabı ve ütü v.b.

(3) Makas, kumaş ve benzeri gibi şeyleri kesmemize; keser, çivi çakmamıza; pense, tel ve kabloları kesmemize; balta, odun kesmemize; kahve değirmeni, kahve öğütmemize; et makinası eti çekmemize (kıyma yapmak); dikiş makinası, çamaşır ve elbiselerimizi dikmeye; elektrik süpürgesi, yerleri halı ve kilimlerimizi süpürmeye; çamaşır makinası, çamaşırlarımızı yıkamaya; buzdolabı, yiyecek ve içeceklerimizi taze saklamaya ve soğutmaya; ütü, çamaşır ve elbiselerimizi ütülemeye yarar.

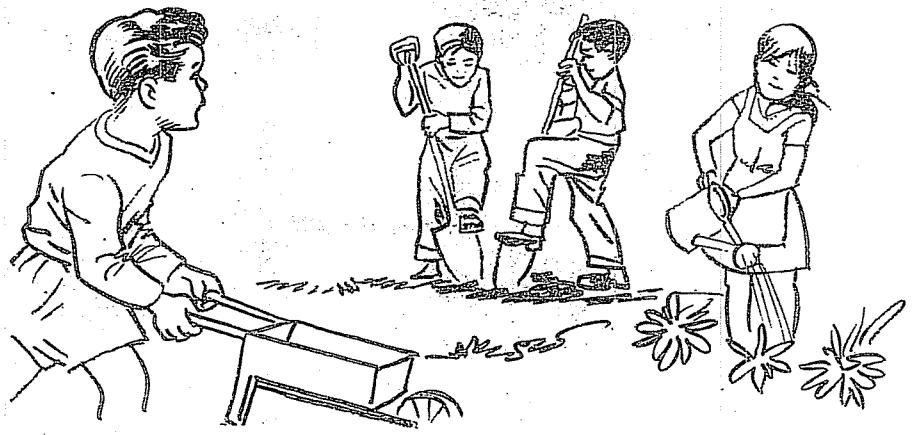

B. ÇEVREMİZDE KULLANILAN ALET VE MAKİNALAR.....

① Bahçede kullanılan alet ve makinalar nelerdir?
② Okul bahçesinde ne gibi tarım denemeleri yapılır?
⑤ Tarım işleri nelerdir?
④ Çiftçiler, hangi tarım araçlarını
⑤ Tarımda iyi ve çok ürün almak için ne yapmalıdır?
⑥ İnşaat işlerinde hangi alet ve makinalar kullanılır?
⑦ Haberleşmede kullanılan alet ve makinalar nelerdir?
⑧ Televizyon . nedir?
⑨ Değirmen ve un fabrikalarının sağladığı faydalar nelerdir?

(1) Bahçede kazma, kürek, çapa, bel, tırmık, makas gibi alet ve makinalar kullanılır.

(2) Okulumuzda tarım denemeleri için kazma, kürek, çapa, bel, tırmık, makas gibi araçlar kullanılır.

(3) Tahıl ekimi, çift sürme, sebze ve meyva yetiştirme, birer tarım işidir. Orman bakımı ve yetiştirilmesi, çeşitli hayvan üretilmesi, bitki ve hayvan hastalıkları ile uğraşmak, zararlı hayvanlarla savaşmak da tarım işlerinden bazılarıdır.

(4) Çiftçiler; saban, pulluk, traktör, yaba, çapa, bel, döven, tırmık, orak, tırpan ve biçerdöver gibi tarım araçlarını kullanırlar.

(5) İyi ve çok ürün almak için, tarımla ilgili bilgimizi çoğaltmalı, tarım ve hayvan hastalıklarına karşı tedbir almalıyız. Meyve ağaçlarını vaktinde budamalı ve ilâçlamalı, toprağı gübrelemelidir. Tarım makinaları kullanmalıdır.

(6) İnşaat işlerinde çekül, mala, el arabası, makaralar vinç, harç makinası gibi alet ve makinalar kullanılır.

* Çekül, uzunca bir ipin ucunda kurşun veya demir bağlı bir alettir. Duvarların düzgün yapılmasına yardım eder.

* Sıva işleri yapan alet de maladır.

* El arabası; kum, harç, tuğla, taş gibi inşaat malzemelerini taşımaya yarar.

* Makaralar, yükseklere çeşitli inşaat malzemelerini taşımaya yarar. Vinçler daha ağır malzemeleri kaldırmaya yarar.

* Çimento ve kumu otomatik bir şekilde kararak harç yapan makinaya harç makinası denir.

(7) Haberleşmede telefon, radyo, televizyon gibi makinalar kullanılır.

* Telefon, uzakta bulunan insanların kendi sesleriyle karşılıklı konuşmalarını sağlar.

* Çok uzaklara ses ulaştıran haberleşme makinası radyodur. Radyoda karşılıklı konuşulmaz.

(8) Radyodaki gibi bize ulaşan sesleri ve aynı anda o seslerin sahiplerinin resimlerini gösteren makina da televizyondur.

[illegible] değirmen ve un fabrikalarında un haline ge[illegible] değirmenden daha büyüktür ve çok iş ya[illegible]

ÇALIŞ

Bu vatanı yükseltecek,
Bu toprağın öz çocuğu..
Fakat ister sonsuz emek,
Yenmek için bu zorluğu.
Cennet olur kuru toprak,

Üzerinde çalışmakla.
Yurda gülsün istiyorsan
Ufuklardan her gün şafak.
Çalışmaktır hep çalışmak,
Çalış olsun cennet vatan.

Bozkırları orman yapmak,
Topraklarla savaşmakla.
Var mı zevki yaşamanın?
Tembel tembel, çalışmadan?
Nasıl durur bilmem canın.

Atılmadan ve koşmadan.
Çalışmazsan eğer yurda,
Aydın olmaz sonra yarın.
Çok çalıştı, bu uğurda
Vatan için ataların..

İ. Hakkı TALAS

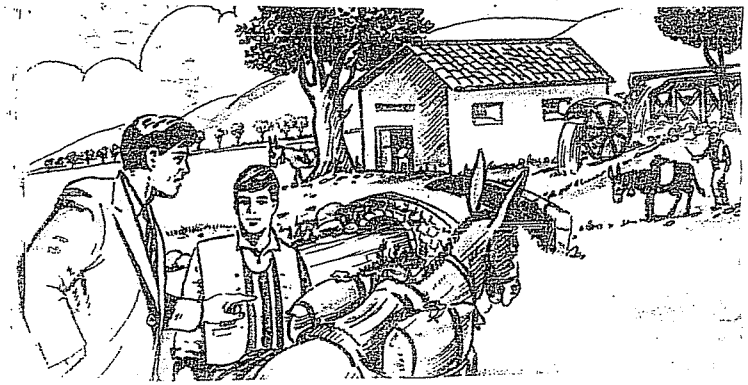

DEĞİRMEN

Köyümüzün yanından,
Duru bir ırmak geçer,
Sular bütün ovayı
Koyun, kuzu su içer.

Değirmenin kocaman
Dönen bir çarkı vardır,
Suyu çarka akıtan
Sağlam bir arkı vardır.

Gece, gündüz durmadan
Köpüklü sular çağlar;
Döndürür değirmeni,
Unumuzu o sağlar.

Kış, sonbahar demez,
Döner değirmen taşı.
Öğüttüğü un olur
Besinlerin en başı.

Aygün KABADUMAN

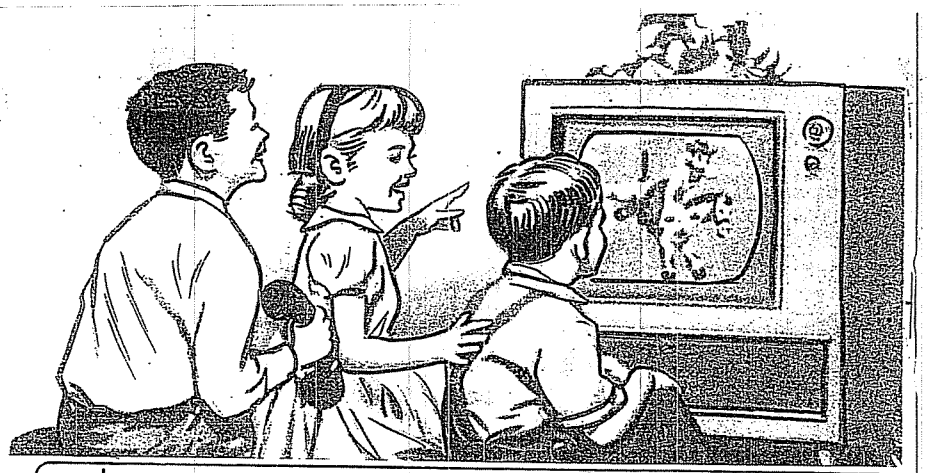

C | ALET VE MAKİNALARIMIZI ÇALIŞTIRAN ÇEŞİTLİ ENERJİLER.....

① Alet ve makinalarımızı çalıştıran enerjiler nelerdir?
② Elektrik enerjisi ile çalışan alet ve makinalar nelerdir?
③ Çeşitli yakıtların verdiği ısı enerjisi ile çalışan alet ve makinalar hangileridir?
④ Rüzgâr enerjisi ile çalışan alet ve makinalar da var mıdır?

① Alet ve makinalarımızı çalıştıran güce veya kuvvete enerji denir.

• İnsan ve hayvan gücü, suyun hareketi, elektrik enerjisi ve yakıtların verdiği ısı enerjisiyle alet ve makinalarımız çalışır. Rüzgâr kuvvetiyle çalışan araçlar da vardır.

• Kayık, bisiklet, el arabası, makaralar gibi alet ve makinalar insan gücü ile çalışır.

• At arabası, pulluk, döven gibi alet ve makinalar hayvan gücü ile çalışır.

• Su kaynayınca buhar haline gelir. Buhar haline gelen su genişler. Su buharı gücü ile vapurlar ve trenler çalışır. Akarsular ırmak kenarlarındaki su çarklarını döndürür. Yüksekten akan sular, elektrik dinamolarını çalıştırır.

② Radyo, ütü, televizyon gibi alet ve makinalar elek-

③ gemi, uçak gibi alet ve makinalar
ısı enerjisi ile çalışırlar.

④ değirmenleri rüzgâr gücü ile ça-

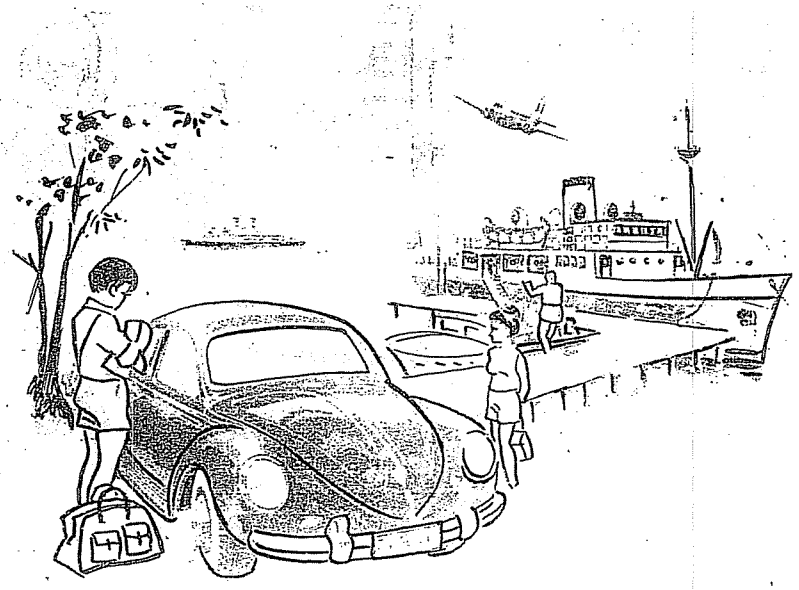

D | KULLANDIĞIMIZ ALET VE MAKİNALARIN BAKIMI VE KORUNMASI.

① Alet ve makinalar ne zaman temizlenir?
② Alet ve makinaların nereleri yağlanır?
③ Boyamanın ne faydası vardır, her zaman alet ve makinalar boyanırmı?
④ Bozulan veya kırılan alet ve makinaları ne yapmalı?
⑤ Alet ve makinaları kullanırken nelere dikkat etmelidir?

① Alet ve makinaları temizlersek, yıkarsak, yağlarsak, boyarsak, dikkatli kullanırsak, bozulan ve kırılan kısımlarını onarırsak, ilgili kişilere onarttırırsak, ömürlerini uzatmış ve onlardan daha çok faydalanmış oluruz. Boş yere paramızı vermiş olmayız.

• Alet ve makinalar kullanıldıktan sonra temizlenir ve temiz saklanır. Örneğin, et makinesi kullanıldıktan sonra iyice temizlenir ve temiz bir yerde saklanır.

• Temizlenmeyen alet ve makinalar görünüşü bakımından hoşa gitmez, verimli çalışmaz, çok kısa zamanda iş görmez hale gelir.

• Bazı alet ve makinaları kullandıktan sonra yıkamak zorunludur. Örneğin, bel, kazma v.b. Yıkama alet ve makinaların iş görme gücünü artırır.

• Genel olarak elektrik enerjisi ve çeşitli yakıtların verdiği ısı enerjisi ile çalışan alet ve makinalar su ile yıkanmaz. Örneğin, dikiş makinası, kamyon motoru, radyo v.b.

• Alet ve makinalar yıkandıktan sonra kurulanır. Kurulanmayan alet ve makinalar kısa zamanda paslanır ve çalışamaz hale gelir.

(2) Alet ve makinaların genellikle iç kısımlarındaki dişli ve hareketli kısımları yağlanır. Birbirine sürtünen hareketli kısımlar yağlanmazsa çabuk aşınırlar ve iş göremez hale gelirler.

• Alet ve makinaları yağlarken, yağı dikkatlice ilgili olduğu yere, ihtiyacı kadar sürmelidir. Her tarafı, elbiselerimizi, şurayı burayı yağ etmek, hiç de hoş bir hareket değildir. Yağ kabını ortada bırakmamak, ağzını kapatarak ait olduğu yere kaldırmak gerekir.

(3) Alet ve makinalarımızın demir ve tahta kısımlarını pastan, çürümeden korumak için yağlıboya ile boyamalıdır. Zevkle boyanmış alet ve makinalar güzel görünür.

• Alet ve makinalar, kullanılmaya başlanmadan önce, uzun zaman saklanacaksa ve boyaları dökülmüşse boyanır.

(4) Bozulan veya kırılan alet ve makinalarda kendimizin yapacağı onarmayı yapmak, yapamayacağımız kırık ve bozuklukları ilgili ustalarına yaptırmak zorundayız. Herhangi bir alet ve makinamızı öldürmek paramızı sokağa atmaktan farksızdır.

(5) Alet ve makinaları kullanırken onların iyi bir şekilde çalışmasını sağlamak ve devam ettirmek, onların tehlikelerinden kendimizi korumak için çok dikkat etmek gereğini aklımızdan çıkarmamak zorunludur. Yanlış bir düğme çevirmek, o alet veya makinamızın bozulmasına sebep olur. Ceryana kapılmak, parmağımızı, kolumuzu kestirmek, hatta ölmemize sebep olmak, dikkatsizliğin sonuçlarıdır.

• Alet ve makinaları kullanırken dikkatsizlik, onların bozulmasına, kırılmasına ve kullanan kişinin sakat kalmasına, ölmesine sebep olur.

KENDİMİZİ DENEYELİM

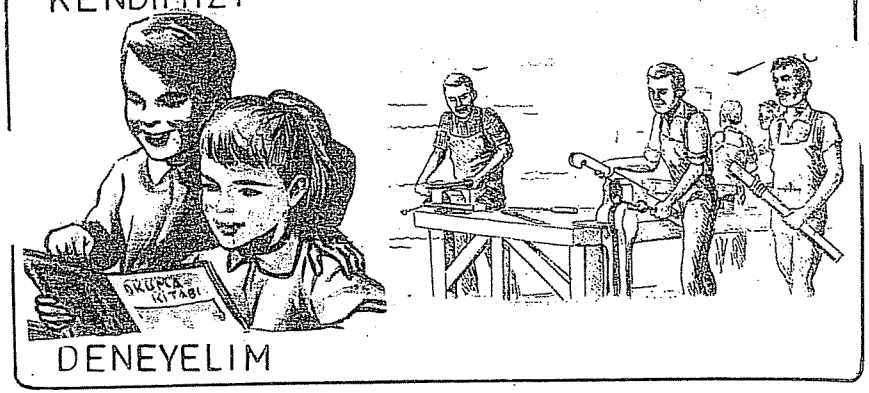

Aşağıdaki test sorularını, bilgilerinize dayanarak cevaplandırınız.

1 — Çiftçiler pulluk ve traktörü ..... işlerinde kullanır.
2 — Mala ..... işlerinde kullanılır.
3 — Telefon ..... işinde kullanılır.
4 — Alet ve makinaların çalışması için ..... ihtiyaç vardır.
5 — Kahve değirmeni ..... gücü ile çalışır.
6 — Değirmen ..... enerjisi ile çalışır.

1 — Tarım işlerinde televizyon kullanılır. ..... ☐
2 — Bel, bahçede kullanılan tarım aletidir. ..... ☐
3 — Değirmen un yapar. ..... ☐
4 — Telefon, elektrik enerjisi ile çalışır ..... ☐
5 — At arabası hayvan gücü ile çalışır ..... ☐
6 — Kamyon, insan gücü ile çalışır ..... ☐

1 — Dikiş makinasının bakımı ve korunması nasıl yapılır?
☐ Yağlanarak ☐ Yıkanarak ☐ Boyanarak

2 — Alet ve makinalarımızı yıkadıktan sonra ne yaparız?
☐ Olduğu gibi bırakırız ☐ İyice kurularız ☐ Onarırız

3 — Bozulan alet ve makinalarımızı ne yaparız?
☐ Sokağa atarız ☐ Onarırız ☐ Yıkarız

4 — Dövenle ne yapılır?
☐ Harman sürülür ☐ Bahçe bellenir ☐ Ekin biçilir

5 — Harç makinası nerede kullanılır?
☐ Haberleşme ☐ Bahçe işlerinde ☐ İnşaat işlerinde

Aşağıdaki soruların cevapları sağ tarafta yazılıdır. İlgili sorunun numarasını cevabının başındaki dört köşeye yazınız.

1 — İnsan enerjisi ile çalışır. ☐ Radyo
2 — Elektrik enerjisi ile çalışır. ☐ At arabası
3 — Hayvan enerjisi ile çalışır. ☐ Kamyon
4 — Yakıtların ısı enerjisi ile çalışır. ☐ Bisiklet

ÜNİTE VIII.

DERS YILI SONU

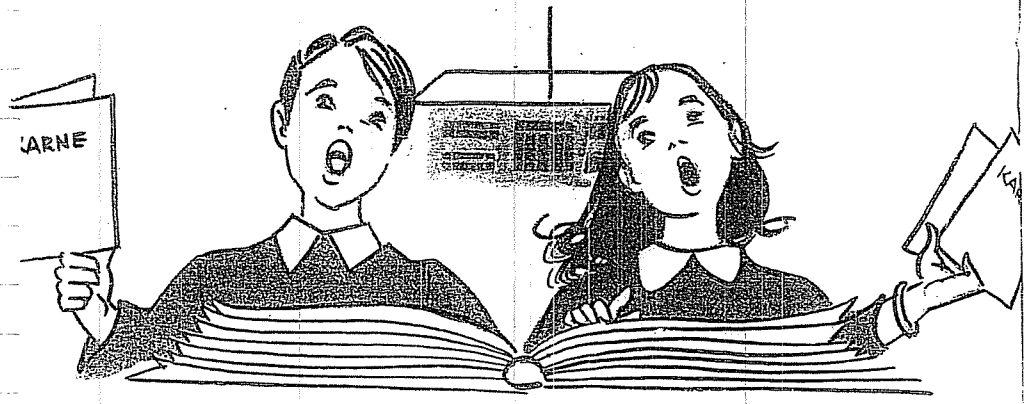

A | DERS YILINA GENEL BİR BAKIŞ

① Birinci sınıfa geldiğiniz zaman neler biliyordunuz?	③ Üç yılda bilgi ve görgünüzde ne gibi değişiklik oldu
② Üç yıl içinde vücudunuzda bir gelişme oldu mu?	④ Bu yıl neler öğrendiniz?

① Okula başlayalı üç yıl oldu.

* Birinci sınıfa geldiğimiz zaman hemen hiçbir şey bilmiyorduk. Okulda okumayı, aritmetiği ve birçok bilgileri öğrendik.

② Üç yıldır kilomuz arttı ve boyumuz daha uzadı.

③ Üç ders yılı boyunca görgü ve bilgilerimiz arttı. Birçok aritmetik problemlerini şimdi daha kolay çözebiliyoruz. Daha iyi okuyabiliyoruz.

* Vücudumuzdaki gelişmeleri önceki yıllarda çektirdiğimiz fotoğraflara bakarak daha iyi anlıyoruz.

* Görgü ve bilgilerimizin artması ile anne ve babamızın, öğretmenimizin, yurt ve ulusumuzun değerini daha çok anladık. Şimdi onları daha çok seviyoruz.

④ Bu yıl köyümüzü, şehir ve kasabamızı, ilçemizi daha iyi tanıdık. Sağlığımız, yeryüzünde ve gökyüzünde gördüklerimiz, kullandığımız alet ve makinalar hakkında bilgiler kazandık. Bizim için çalışanlara minnet duyduk, saygı ve sevgiyi daha iyi kavradık ve uyguladık. Yurdumuzun güzelleşmesi ve gelişmesi için ödevlerimizi öğrenerek, tüm hayatımızda bunları uygulamayı en önemli görev sayıyoruz.

B | TATİLİMİZİ NASIL DEĞERLENDİRELİM

① Öğrendiklerimizi unutmamak için neler yapmalıyız?	③ Tatilde karşılaştığımız turistlere karşı nasıl hareket edeceksiniz?
② Tatili geçirmek için gideceğiniz yerlerde neler yapacaksınız?	④ Tatilde ailenize ne gibi yardımlarda bulunursunuz?

① Öğrendiklerimizi unutmamak ve kuvvetlendirmek için Tatil Kitabı (İsmail Aydoğdu) gibi çeşitli kitaplar okuyacağız ve öğrendiklerimizi her yerde fırsat düştükçe uygulayacağız.

* Tatilde çeşitli kitaplar okuyarak, geziler yaparak görgü ve bilgilerimizi artıracağız.

② Tatilde gideceğimiz yerleri turizm yönünden inceleyeceğiz, gördüklerimizle ilgili notlar alacağız.

③ Tatilde turistlerle karşılaştığımız zaman onlara yardımcı olacağız, çevremizin turistik yerlerini gezmelerini sağlayacağız. Konuksever olduğumuzu daima göstereceğiz.

④ Tatilde evde, bağ, bahçe, tarla ve işyerlerinde ailemize yardım edeceğiz.

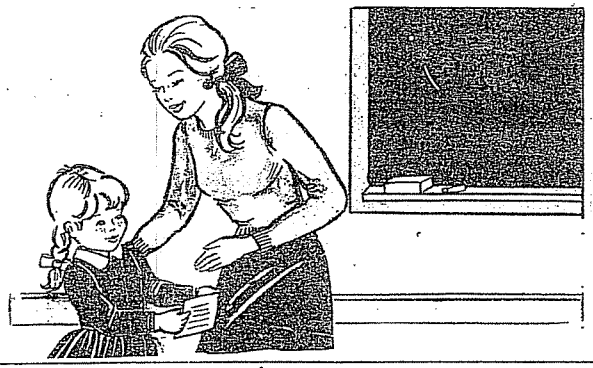

C | YIL SONUNDA NE GİBİ ÇALIŞMALAR YAPARIZ?

Ders yılı içinde yaptığımız işlerin en güzellerini sınıfça seçeriz, bir sergi hazırlarız. Bu sergiye diğer sınıf arkadaşlarımızı, öğretmen ve velilerimizi davet ederiz. Çalışmalarımızı canlı bir şekilde göstermek için müsamere yaparız. Bu gösteride, öğrendiğimiz şarkı, türkü ve marşları söyleriz. Rontlar ve millî oyunlar oynarız. Çalışmalarımızı piyes şeklinde canlandırırız. Şiirler okur, fıkralar anlatır, monologlar söyleriz.

En son gün karnelerimizi alırız. Öğretmenimizin elini öperek iyi tatiller diler ve evlerimize dağılırız.

G E Z İ N

Gezin çocuklar, gezin.
Derenin denizlerin
Tadlarını çıkarın.
Bu güzel yurt hep sizin.

Gezin çocuklar, gezin.
O şakrak sesinizin
Kırda kalsın yankısı.
Bu güzel yurt hep sizin.

Gezin çocuklar, gezin.
Çiçekten çelenk dizin
O temiz alnınıza...
Bu güzel yurt hep sizin.

Gezin çocuklar, gezin.
İçinde kalbinizin
Vatan, okul sevgisi...
Bu güzel yurt hep sizin.

(Yıllık Bilgiler'den)

EK ÜNİTELER | BELİRLİ GÜNLER

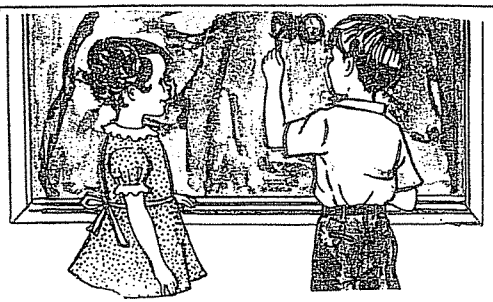

İLKÖĞRETİM HAFTASI

Her yıl, ilkokulların açılmasından bir hafta sonra tüm yurdumuzdaki okullarda «İlköğretim Haftası» kutlanır.

Yurdumuzda, beş yıl süresi olan ilkokul öğrenimi tüm yurttaşlara zorunlu kılınmıştır. Öğrenim hayatının temeli onunla başlar ve parasız yapılır. Geri kalmış bir ülke sayılan yurdumuzda öğrenimin önemi pek çoktur. Yurt kalkınmasını sağlayacak olan yurttaşlar öğrenim görmüş, bilgi ve görgüsünü arttırmış kişilerdir. Bilgi ve görgünün ise temeli, öğrenimdir. Bu kadar önemli olan öğrenimin ilki İlköğretim olduğu için, her yıl bir hafta süre ile kutlanır. Bu yöndeki çalışmalar yurttaşlara anlatılır.

DÜNYA ÇOCUK GÜNÜ

Her yıl ekim ayının ilk pazartesi günü, tüm dünyada, «Dünya Çocuk Günü» olarak kutlanır. Yarının büyükleri ve yöneticileri olan biz çocuklara verilen önem, bu günde belirtilir. Her ulusun geleceği, onların yetişmesine bağlıdır. Çocuklarını sağlam, iyi, karakterli, bilgili, terbiyeli yetiştiren uluslar, geleceklerine umutla bakabilirler.

Türk çocukları, yurdumuzun gelecekteki en güvenilir varlığıdır. Ülkemizin yönetimini büyüyünce onlar ellerine alacaklar. Öğretmen, mimar, mühendis, asker, savcı, hakim, doktor, sanatkâr, tüccar, işçi olacaklar ve bu güzel yurdun her hizmetine onlar koşacaklar.

HAYVANLARI KORUMA GÜNÜ

1931 yılında yapılan uluslararası bir toplantıda 4 ekim günü «Hayvanları Koruma Derneği» kurulmuştur. Derneğin adı daha sonra «Türkiye Hayvanları Koruma ve Hayvancılığı Geliştirme Derneği» olarak değiştirilmiştir. Bu dernek yurttaşlarımız arasında hayvan sevgisinin yayılmasına ve hayvancılığın geliştirilmesine çalışmaktadır.

YANGIN HAFTASI

Her yıl ..... ayı'nın ..... haftası Yangın Haftası yapılır. Bu zaman içinde okullarda, yangının sebepleri, zararları belirtilir. Geçmiş yangın olaylarından örnekler verilir. Yangınlara karşı alınacak tedbirler anlatılır. Okulda yangın söndürme araçlarının nasıl kullanılacağı öğretilir.

KIZILAY HAFTASI

29 ekimle 4 kasım arası Kızılay Haftası'dır.

Böyle bir örgütün kurulması fikrini ilk olarak İsviçreli bir yazar ortaya attı. 1863'de «İlk Yardım Örgütü» kuruldu. Bu kuruluş Kızılhaç olarak tanınır.

1868 yılında Hilâliahmer Cemiyeti adı ile ülkemizde de bir örgüt kuruldu. Bu örgüt, 1935 yılında Kızılay Cemiyeti adını aldı. Kızılay Cemiyeti bu tarihten beri savaş, yangın, deprem, sel baskını ve benzeri felâket günlerinde ulusumuzun yardımına koşmaktadır. Diğer ulusların felâketlerinde de onlara yardımcı olmaktadır. Tüzüğüne göre aşağıdaki yardım ve çalışmaları yapar.

1 — Sağlık merkezleri ve hastaneler açar, hemsire ve hasta-bakıcılar yetiştirir.
2 — Hastalık ve felâketlerle savaşır.
3 — Yoksullara yardım eder.
4 — Yangın, deprem, su baskını ve savaş gibi olaylarda, zarar gören halka gerekli yardımlarda bulunur.

Bunun için Kızılay, en önemli sosyal yardım kuruluşumuzdur. Hepimiz Kızılay'ı çok sever ve ona üye olmak isteriz.

KİTAP HAFTASI

Ülkemizde her yıl 27 kasımla 4 aralık arası Kitap Haftası olarak kutlanır.

Kitap, bize bilmediklerimizi öğreten, bizi eğlendiren en yakın dosttur. Okumayı sevenler, kitapları seviyorlar demektir. Bu sevginin yaygın olabilmesi için okullarda, derneklerde kitap sergileri açılır. Okuma - yazma yarışmaları yapılır.

YENİ YIL

Her yıla ocak ayının 31 inci günü saat 24 ün bitiminde girilir. Eski yıl Aralık ayının 31 inci günü sonunda biter.

Bir yıl 12 ay, 52 hafta, 365 gündür.

Yılın 12 ayında havaların sıcaklığı, insanların ve hayvanların yaşayışı, yetişen bitkiler değişik olur. Bazı aylar ısı bakımından aynı özelliği gösterir. Birbirine benzeyen her üç aya mevsim denir.

İlkbahar ayları mart, nisan, mayıs aylarıdır.

İlkbaharda havalar ısınır, kalın elbiseler çıkarılır. Ağaçlar tomurcuklanır ve çiçekler açar. Kış uykusuna yatan böcekler ve hayvanlar uyanır. Göçmen kuşlar gelir, hayvanlar çoğalma çabası gösterir. Kırlar yeşillenir. Turfanda sebze ve meyveler çoğalmaya başlar ve yazlık ekimler yapılır.

Haziran, temmuz ve ağustos ayları yaz aylarıdır.

Yazın havalar çok sıcak olur. Yazlık elbiseler giyilir. Yaz sebze ve meyveleri yetişir. Ekinler sararır, biçilir ve hasat yapılır. Okullar tatil olur. Geziler en çok bu mevsimde yapılır. Yazın geceler kısa, gündüzler uzun olur.

Sonbahar ayları eylül, ekim ve kasım aylarıdır.

Sonbaharda havalar soğur, göçmen kuşlar giderler. Soğuklar yavaş yavaş artar ve ağaçlar yapraklarını dökerler. Bağ bozumu yapılır. Çiftçiler, çift sürerler ve kışlık ekerler. Turfanda kışlık sebze ve meyveler gelmeye başlar. Evlerde ve okullarda kış hazırlıkları yapılır.

Aralık, ocak ve şubat ayları kış aylarıdır.

Kışın havalar çok soğuk olur. Yağmur ve kar yağar. İnsanların giyimleri kalınlaşır. Bacalardan durmadan dumanlar tüter. Hastalıklar çoğalır. Ağaçlar çırılçıplak kalır. Parklarda kimseler görünmez. Kışın geceler uzun, gündüzler kısa olur.

VEREM HAFTASI

4 ile 10 ocak arasındaki süre VEREM SAVAŞ HAFTASI olarak kabul edilmiştir.

Yurdumuzda veremlilere yardım etmek ve bu hastalıkla savaşmak için VEREM SAVAŞ DERNEKLERİ kurulmuştur. Dernekler bu konuda halkımızı devamlı olarak uyarırlar. BCG aşısı (Verem aşısı) olmak isteyenlere kolaylık gösterirler. Sanatoryum denilen verem hastanelerinde ve Prevantoryum gibi dinlenme evlerinde, tedavi edilmesi gerekenlere yardım ederler. Sağlık Bakanlığı ile ilişkiler kurarlar. Gazete ve dergilerde yayınlanan yazılarla, bu konuda yapılan konuşmalarla halkımıza yararlı olmaya çalışırlar.

ULUSAL EGEMENLİK BAYRAMI

Türkiye Büyük Millet Meclisi 23 nisan 1920'de açıldı.

Atatürk, Kurtuluş Savaşı'na başlamadan önce, yurdumuzun her tarafında milletvekili seçimi yaptırdı. Seçilen milletvekilleri Ankara'da toplanarak Büyük Millet Meclisi'ni kurdular.

Atatürk, bu mutlu günü Türk çocuklarına armağan etti. Bu sebepten bu bayrama Çocuk Bayramı diyoruz.

Sokaklar, caddeler, binalar, Türk bayrakları ile donatılır. Meydanlarda taklar kurulur. 23 nisan ve Türk çocuklarının önemini belirten konuşmalar yapılır, dövizler asılır.

ANNELER GÜNÜ

Her yıl mayıs ayının ikinci pazar gününü «Anneler Günü» olarak kutlarız. Anneler gününde çocuklar kendi harçlıklarından biriktirdikleri ya da babalarından aldıkları paralarla annelerine hediyeler alırlar.

Hediye verilince anneler çok duygulanırlar. Çocuklarının kendilerini düşünmüş olmaları onları mutlu kılar.

Bizi dünyaya getiren, büyüten, hayata hazırlayan annemiz hakkında ne söylesek azdır.

HAVA ŞEHİTLERİ GÜNÜ

Yurdumuzun göklerini beklerken şehit olan havacılarımızı, her yıl 15 mayıs günü anarız. Bütün yurtta törenler yapar saygı duruşunda bulunuruz.

GENÇLİK VE SPOR BAYRAMI

Kurtuluş Savaşı 19 mayıs 1919 tarihinde Atatürk'ün Samsun'a çıkması ile başladı.

Atatürk, bu mutlu günü Türk gençliğine «Gençlik ve Spor Bayramı» olarak armağan etti. Türkiye Cumhuriyeti'ni koruyacak olan Türk gençliğidir. Türk ulusu, gençliğine her zaman güvenmektedir.

MAHALLÎ KURTULUŞ GÜNÜ

Osmanlı İmparatorluğu, Birinci Dünya Savaşı'ndan yenik çıkmıştır. Bunu fırsat bilen düşmanlar, yurdumuzu paylaştılar. Kurtuluş Savaşı'nda düşmanları yendik. Güzel yurdumuzu kurtardık. Düşmanların girdiği kentlerimiz, bu kurtuluşun her yıl sevincini duyar ve kutlarlar.

HÜRRİYET VE ANAYASA BAYRAMI

Yurt içinde anlaşmazlık ve çekişmelere son vermek için, 27 mayıs 1960 tarihinde Türk Silâhlı Kuvvetleri idareyi ele aldı. Yeni bir anayasa yapıldı. 15 ekim 1961 günü yapılan seçimle, yurdumuz yeniden demokratik hayata kavuştu.

YEŞİLAY HAFTASI

Mart ayının ilk haftası Yeşilay Haftası olarak kabul edilmiştir. Yeşilay bizi içkiden koruyan kuruluşun adıdır. Bu dernek ilk kez ülkemizde 1920 yılında kurulmuştur. Merkezi İstanbul'dadır.

Alkollü içkilerin fenalığını hepimiz biliriz. İçki içen insanlar zamanla içmeyi alışkanlık haline getirirler. Alkolik olurlar. İçince kendilerini kaybederler.

Yeşilay, insanların bu hale gelmemeleri için çalışır. İçkinin fenalığını, insanları ölüme ve açlığa sürüklediğini açıklar. Bunun için çeşitli yazılar, resimler hazırlar, sergiler, konferanslar düzenler. Resimler, afişler ve bildirilerle içkinin zararlarını halka duyurur. Alkoliklerin iyileştirilmesine yardımcı olur. Uyuşturucu madde alan ve satanlarla savaşır. Kısaca, Yeşilay her türlü zararlı içkilere karşıdır.

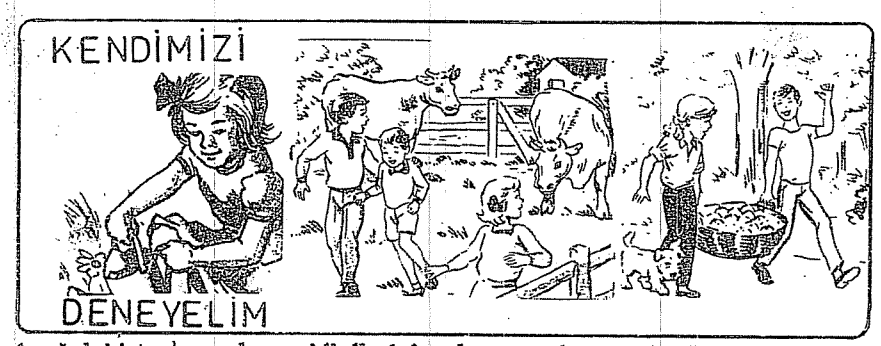

Aşağıdaki test sorularını bilgilerinize dayanarak cevaplandırınız.

1 — 23 nisan 1920'de düşmanları yendik. ..... ☐
2 — Başkomutanlık Meydan Savaşı, Dumlupınar'da yapıldı. ..... ☐
3 — Padişah, Atatürk'ü Samsun'a gönderdi. ..... ☐
4 — Padişahlık çok iyi bir yönetim şeklidir. ..... ☐
5 — Cumhurbaşkanını halk seçer. ..... ☐
6 — Hükümeti Cumhurbaşkanı kurar. ..... ☐
7 — Milletvekilleri ulus için faydalı kanunlar yaparlar. ..... ☐

1 — Atatürk ..... tarihinde Samsun'a çıktı.
2 — Lozan Barışı ..... tarihinde imzalandı.
3 — 19 Mayıs Bayramı, Gençlik ve ..... Bayramıdır.
4 — İlçemizi güzelleştirmek için ..... dikmeliyiz.
5 — Ormanlarda ..... yakmamalıyız.
6 — Bir yılda ..... ay, ... gün, ... hafta vardır.
7 — Şubat ayının 29 gün çektiği yıllara ..... denir.
8 — 23 nisan'ı Türk çocuklarına ..... armağan etti.
9 — Başbakanı ..... seçer.

1 — İlk T.B.M.M. ne zaman açıldı?
☐ 23 nisan 1920'de ☐ 30 ağustos 1922'de ☐ 23 nisan 1923'de
2 — Kurtuluş Savaşı'nı hangi tarihte kazandık?
☐ 19 mayıs 1919 ☐ 19 ekim 1923 ☐ 30 ağustos 1922
3 — Kurtuluş Savaşı'nın sonunda hangi barışı imzaladık?
☐ Mondros Mütarekesi ☐ Lozan Barışı ☐ Sevr Barışı
4 — Sağlam kafa hangisinde bulunur?
☐ Sağlam vücuttaB) ☐ Hastada ☐ Zayıfta
5 — Samsun'dan getirilen bayrak, kime teslim edilir?
☐ Başbakana ☐ Valiye ☐ Cumhurbaşkanına
6 — Birinci Dünya Savaşı kaçıncı yüzyılda oldu?
☐ 21 inci ☐ 16 ncı ☐ 20 nci

A) 1 — Sevr Barışı bizim için ☐ yüzleri soluk olur.
2 — Lozan Barışı ☐ çocuklara zararlıdır.
3 — Futbol oynamak ☐ ölüm demektir.
4 — Kapalı yerde yaşayanların ☐ [illegible]
5 — Spor [illegible] ☐ [illegible]